

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

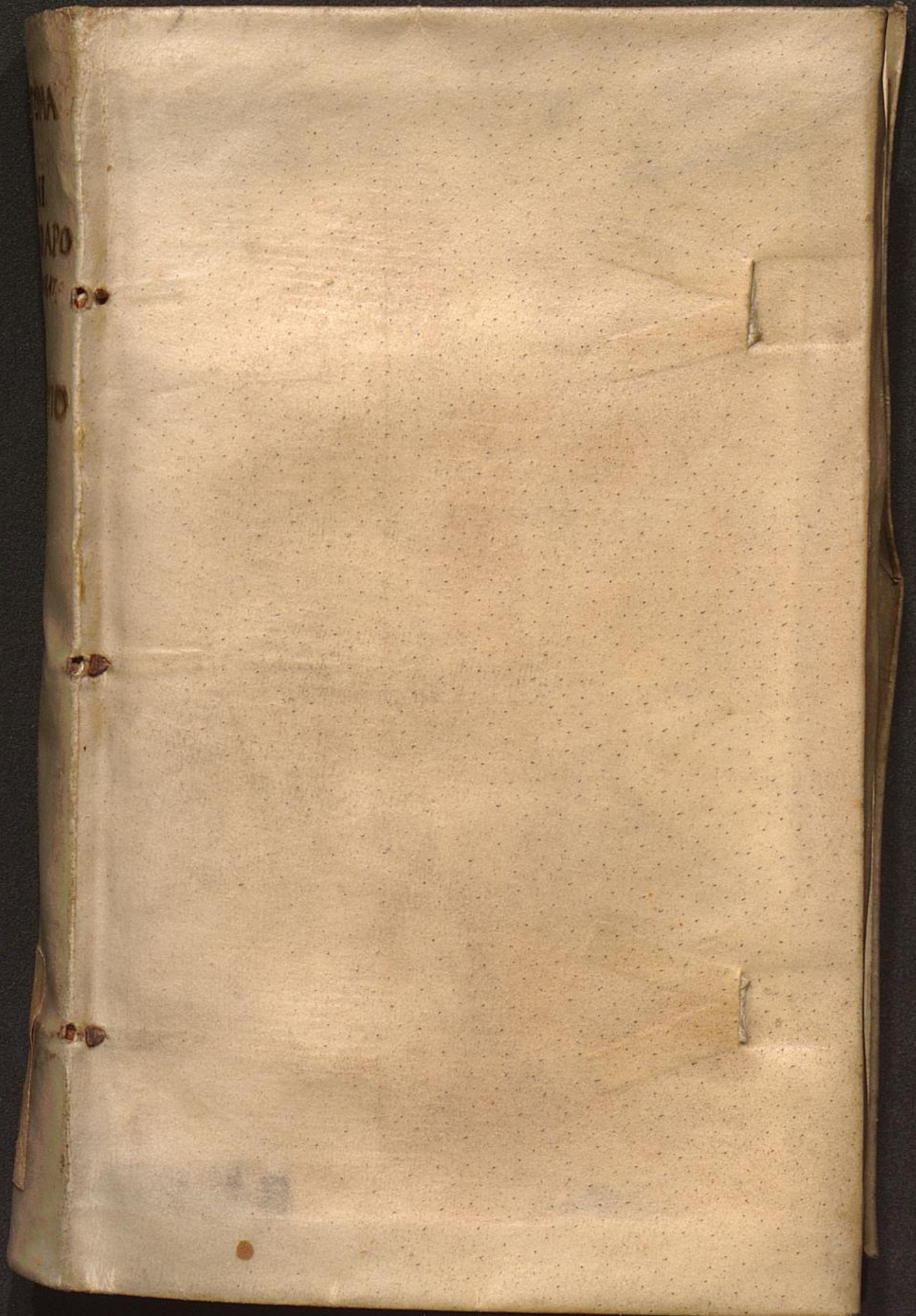
Defensio Apologiæ De Adoratione Et Eivs Speciebvs

Lorichius, Jodocus

Ingolstadii, 1577

VD16 L 2530

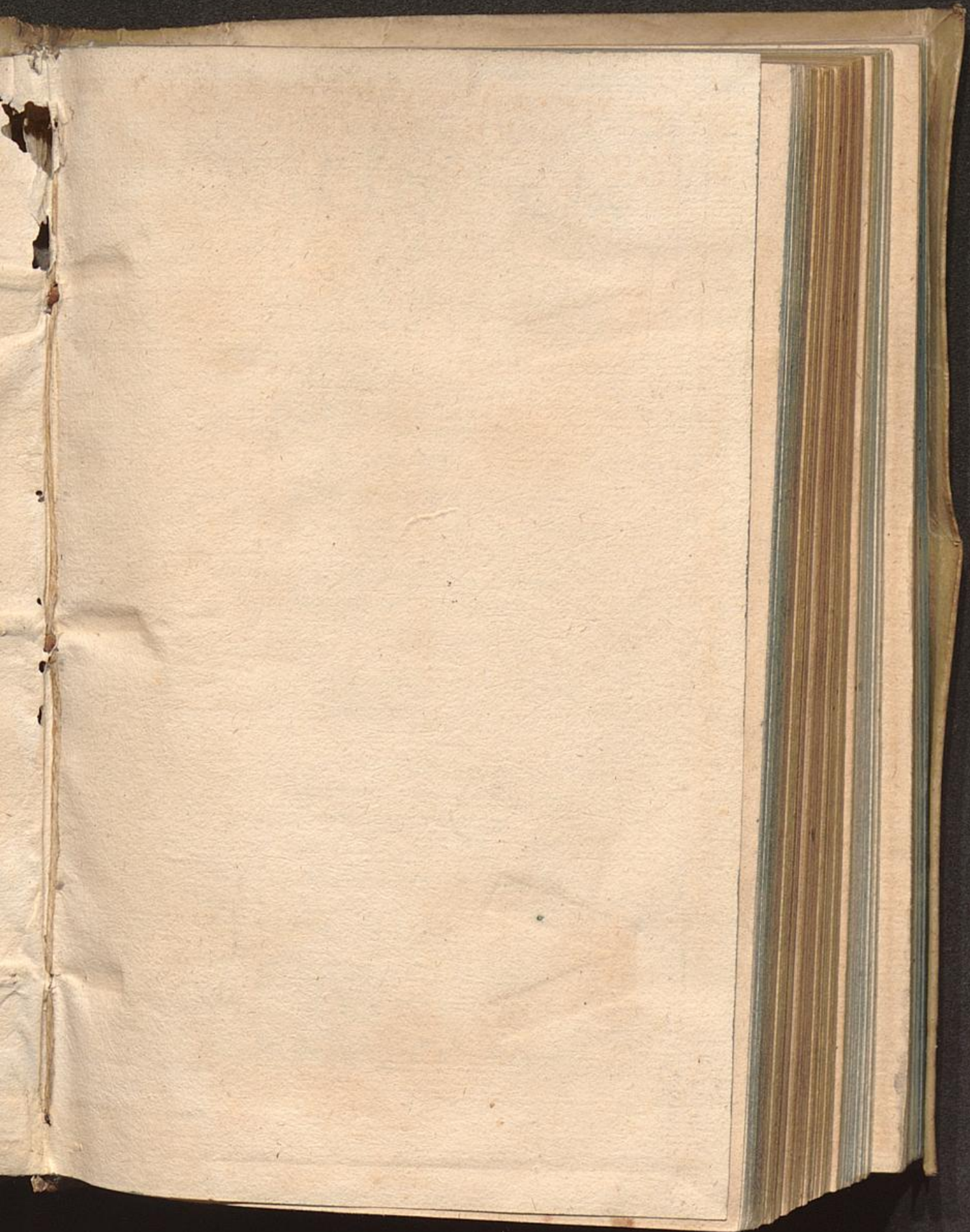
urn:nbn:de:hbz:466:1-30277

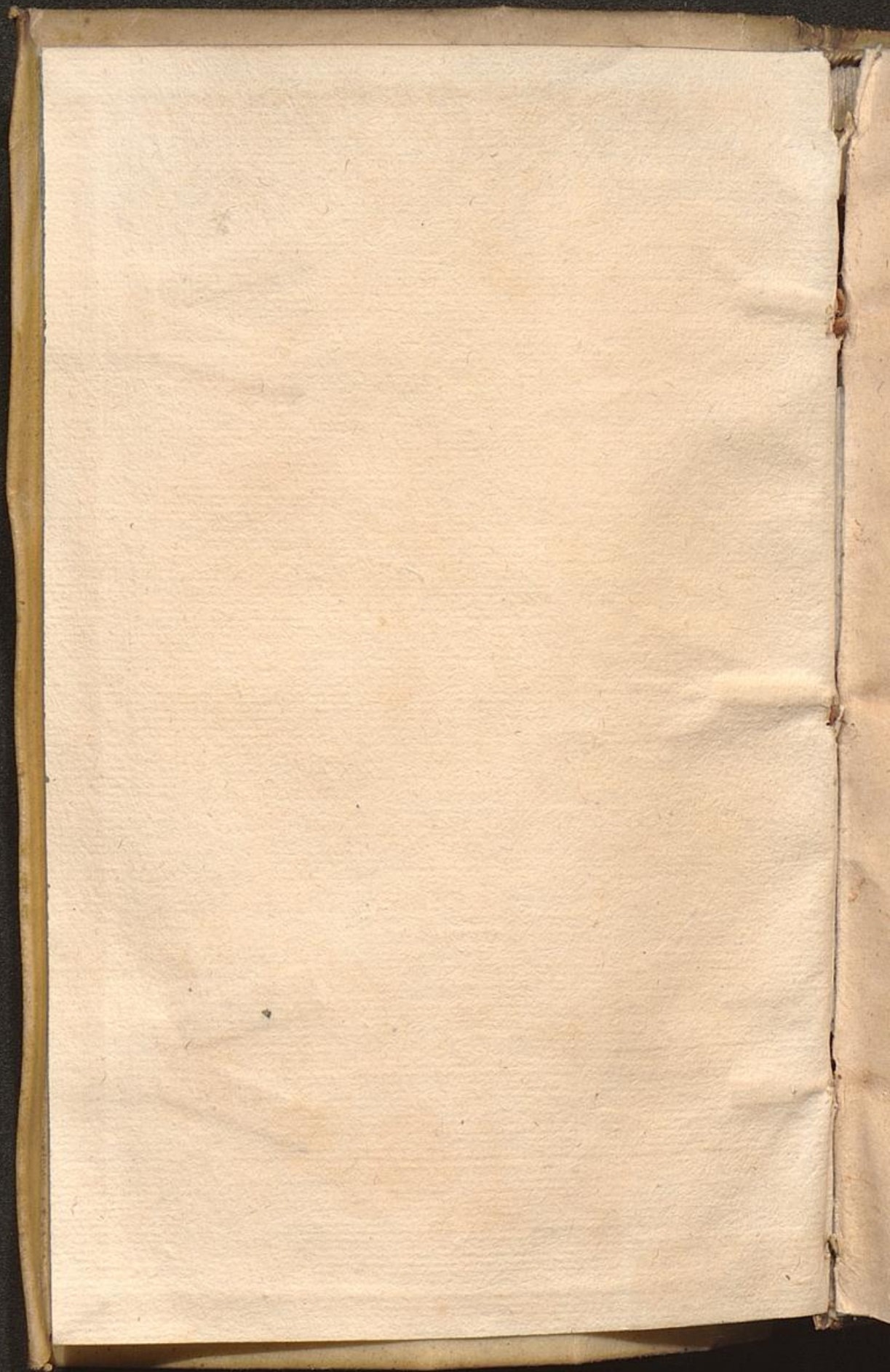

Jh. 1903.

L. IV

18

DEFENSIO
APOLOGIÆ
DE ADORATIONE
ET EIVS SPE-
CIEBUS:

Aduersus
HYPERASPISTEN,
ET SPONGIAM DISPV-
*tationis de Precatione, è Schola
Tubingensi.*

In laudem ac gloriam DEI, &
Sanctorum eius:

AUCTORE
IODOCO LORICHIO,
IN ARCHIGYMNASIO
Friburgensi, Theologo,
Professore.

Consutatur aduersariorum Theologia breuiter.

INGOLSTADII
Excudebat DAVID Sartorius.
ANNO M, D, LXXVII.

Imaginum cultum negarunt

Serenus, Episc. Massilens.
Felix, Taurinensis.
Leo 3. & 4. Imperatores.
Waldenses, Wicleph.

} De hæresi par-
tim notati, par-
tim condem-
nati.

SS. Inuocationem damnarunt

Eustachius.
Iovinianus.
Eunomius.
Vigilantius.
Waldenses &c.

} Omnes hæretici
olim proscripti,
& condemnati
ab Ecclesia to-
ta.

Eadem hodie negant: cum suo præceptore *Luthero Tubing. & cæteri.*

Damnatas ergo hæreses: è tenebris in lucem proferunt, non Christi Euangelium. vide infr. propo. 40.

REVERENDO

NOBILI, ET AMPLIS-

SIMO DOMINO, IOANNI

MATTHÆO HUNDTRISS A

Valtrams, Cathedralis Ecclesiæ Con-

stantiensis Magnifico Preposito: Do-

mino suo colendo,

S. D.

XPERIOR^r quàm
uerè, sapièter, & san-
ctè, Apostolorum fa-
cilè maxim^o Paulus,
inualiturarum hære-

sum præsciis; in discipulo, ac dilecto
filio suo Tito; omnes Christianæ, Ca-
tholicæque Ecclesiæ ministros com-
monescerit: vt hominè hæreticum,
post vnam, & alteram admonitionem
deuitarent; cùm subuersus sit, & pro-
prio iudicio condemnatus.

Nam cùm superioribus Mensibus,
Disputatio prodiisset de Precatione;

A 2 ex

AD PRÆPOSITVM CONSTAN.

ex sola quorundam nostræ religionis
articulorum Confutatione, plurimis-
que adhæc nugis, calumniis, absurdi-
tatibus, mendaciis (vt solent isti) con-
fusissimè comportata: & in ea, nostrã
de Adoratione eiusq; speciebus haud
nostro merito ridiculè, scurriliterque
perstrinxissent; committere non de-
bui, quin Apologiam nostris audito-
ribus grata breuitate conscriberem,
istosque monerem pariter: ne quid
nobis, qui cum desperatæ salutis ho-
minibus contendere planè nolimus,
porrò facefferent negotij. At nescio
quibus agitati furiis, vno mox Men-
se, Hyperaspisten prioris disputatio-
nis suæ, & Spongiam aduersus Apolo-
giam nostram, pestilētiori, quàm an-
teà conatu, euulgârint. Cui ego qui-
dem; Apostoli hortatui, ac tantum nõ
præcepto, volens obtemperare; nun-
quam respondi: nisi istorum im-
pudens, ceu partæ de nobis Victoriæ
iactan-

EPISTOLA NVNCVPATORIA.

iactantia; infirmos fide nonnihil of-
fenderet.

Respondi itaque quàm potui bre-
uissimè: ne tot Conciliorum, Sancto-
rumque Patrum, Veterum iuxtà ac
recētiorum, quos hîc obiter perstrin-
go, decretis, & scriptis; quibus tùm hi,
tùm cæteri Hæreticorum, Schismati-
corumque errores omnes proscripti,
damnatique sunt; velle præiudicare
videar: ipsamque fidei veritatem, cre-
bris confutationum repetitionibus,
suspectam potiùs reddere, quàm con-
firmare: néue pretiosi temporis, in
nugis eiusmodi toties retundendis,
iacturam imprudēs faciam haud vul-
garem. Præsertim, cùm isti Scripturas
obiectas, in alienum sensum detor-
queant: reliquarum autem probatio-
num locos vniuersos, dementi insci-
tiâ reiiciant, atque proscribant; quod
suis infrà locis, obseruanti liquidò pa-
tebit. Quæ mihi causa quoq; futura
A 3 est;

AD PRÆPOSITVM CONSTAN.

est; vt hunc scribendi laborem, quatenus licebit, cum meliori, vtilioriq; commutâro: atq; , pro accepta à DEO gratia, commissoque talento, fidei ac religionis nostræ dogmata, inter nostros iusta methodo; post habitis istorum calumniis; explicauero. Cuius quidē consilij tametsi Apostolus mihi fuerit auctor; quærendum tamen, contra istorum cauillandi libidinem, aliquid ab his, qui nostræ inseruirent Ecclesiæ, testimonium, præsidiumque fuit; ne, cùm prudenter cessero, isti triumphum ante partam victoriam, qua solent impudentiâ decantent. Idcirco Reuerende, & Amplissime Domine Præposite: cùm multis aliis, Ordinis Vestri auctoritate, rara eruditione, iudicioque graui præpolleas: atque tui in me propensi fauoris: non obscuras declarâris testificatiões; hûc qualemcunq; laborem, A. T. commendare non dubitavi; vt quod de
conatu

EPISTOLA NVNCVPATORIA.

conatu nostro , pium quemque Catholicum vellem cognoscere; te adiutore commodius, fœliciusque perficeretur.

Cæterùm quia defensionem hanc, ob commemoratas causas, breuissimè complecti oportuit: idcirco alios & alios pròduxi auctores; qui articulos, quorum hîc defensionem (salua in omnibus Ecclesiæ definitione, ac sententiâ) suscipio; totis libris exposuerunt. Sed & oportunè, dum in his factitarem, oblata est Defensio disputationis de Ecclesia militante, à R. P. Henrico Blyssenio, ex Societate &c. contra eūdem Aduersarium nostrum Tubin. instituta & edita. In qua, cùm plæraque de Ecclesia, & Scriptura, quæ aduersarij in Hyperaspiste suo nobis obiecerunt, diluta sint; non fuerat hîc prolixiore confutatione opus. His ergo, si volent, isti respõdeant: nolintque adhuc à nobis exoptulare ea,

AD PRÆP. CONS. EPIS. NVNCV,
in quibus conando, elaborandóque
oleum simul perderemus, & operam,
Am. vero T. studiis, ac conatui nostro
benignè fauentem, Deus Opt. Maxi-
músque diu incolumem seruet, æter-
númque custodiat. Cellæ Ratoldi
Anno Salutis M. D. LXXVII. Ca-
lend. Apr.

Reuerendæ Ampl. T.

Obseruienter deditus,

Iodocus Lorichius,
Theologus, Pro-
fessor.

RESPONSIO AD EPISTOLAM DEDICATORIAM HYPERASPISTÆ.

Propositio I.

V M videant aduersarij, nul-
lū se posse, ex his; quos Deus
Episcopos dedit, & Ecclesiæ
suæ Rectores, suis hæresibus

Actor. 20.
Ephes. 4.
Hebr. 13.

Patronum conciliare: Confugiunt ad ho-
mines Politicos, & eos quidem (malū)
quos in Catholicorum Principum Consi-
liariis præcipuis haberi constat. Idem pri-
sci quoque Hæretici semper attentârunt.
Diuus Augustinus contra Iulianum Pelag.
lib. 2. ad finem: & lib. 3. ca. 17.

D. Hilarius
contra Aria-
nos.
Chrysoft.
hom. 46. in
Matth.

2. Inter prodigiosas deinde Calumnias,
quas in Epistolam eā Aduersarius cumu-
latè congescit, vt odium nobis apud alios
conciliaret (ignarus verò, quàm id me pa-
rùm afficiat.) primò mecum exostulat:
Cur nihil in Apologia de SS. Inuocatione
edocuerim? Sed meminisse debuit, eius
non fuisse instituti de SS. respondere In-
uocatione, & meritis; quod aliquando

s A pecu-

DEFENSIO APOLOGIÆ

peculiari labore præstabitur; Sed de adoratione, eiusque obiectis. Interea tamen, si volent, legant de eadẽ Inuocatione, Ioannis Garetij Catalogum testimoniorum; cù ex Scriptura sacra, tum ex omnium atatum Scriptoribus fide, laudẽque dignissimis, ordinatissimè contextum. Præterea Ioannis à Via defensionem Iugis Sacrificij, cõtra aspergines Iacobi Smidolini: & alios quamplurimos; quibus deinde, si lubet, respondeant. Cætera in sequentibus.

De primatu, Roma, Pontificis.

3. Adhæc cauillatur Aduersarius: Romanenses elegisse Ecclesiæ suæ caput Romanum Pontificem: idque diui Gregorij auctoritate confirmare, pariterque illudere, & calumniari non erubuit: ac si credere nos oporteat, deceatque; ipsum, & suos scientiã, iudicioque præpollere D. Gregorio, cæterisque S. Conciliis, & Patribus; qui iam inde ab Apostolorum temporibus, Rom. Episcopo, & Ecclesiæ dignitatis, gubernationisque primatum reuerenter detulerunt. Consule Catalogos recentiorum: præsertim Ioannis de Turre Cremata in Summa sua de Ecclesia.

4. Deinde ostendere debuit iste; D. de-
mum Gregorij temporibus electionem
hanc

DE ADORAT. DE EIUS SPECIEB.

hanc esse factā: at non fuit ausus tam aperte nugari.

5. Adde, quia nec Ecclesia Pontificem primò elegit; neque potestatem ei tradidit: sed ipse Christus in Petro, omnibus suis successoribus legitimis; vniuersam docendi, gubernandique potestatem commisit.

Matth. 16.

Ioan. 21.

Ouis enim qui Christi cupit esse; siue Imperator sit, siue Rex, aut Princeps, Dominus, aut seruus; à Petro, & successoribus eius pasci, atque à luporum incurfione defendi omnino desideret, aliò qui peribit.

6. Aliquando tamen explicatiùs trademus: nihil derogari gloriæ Capitis Christi in Ecclesia, si Vicarię gubernationis caput constitutum credamus, confiteamurque: quemadmodum & ipse vnicus Magister noster est, & Dominus, & Ecclesiæ Rector; dedit tamen alios, & Doctores, & Pastores, & Rectores Ecclesiæ suæ. Sed hæc ad errores Epistolæ peculiare: satis: cætera ordine deinceps videbim⁹. Calumnias nil moror; malens ab istis vituperari ac deiici, quàm extolli, & laudari.

Confutatio Hyperaspistæ.

7. Principiò confitetur aduersarius; in dedi-

DEFENSIO APOLOGIÆ

dedicatoria nimirum Epistola: se priori disputatione, non voluisse precationis Methodum tradere: sed nostram dūtaxat detegere Idolomaniam, vt vocat. Rectè ergo censui in Apologia; disputationem eam nullam fuisse: sed Orationem cauillatoriam; ex nugis, calumniis, absurditatibus, mendaciis, blasphemis confusissimè constructam.

De Scriptura sacra.

Hosiu Lege
de expresso
Dei verbo.

Psal. 118.
1. Thels. 4.
Ioan. 1.
Hebr. 1.
Eccli. 24.
2. Pet. 1.
Ephes. 4.
Ioan. 5.

8. Prima Hyperaspistę propositione definit Aduersarius: Verbum DEI, quod in Scriptura sacra continetur. Sed nõ ostendit, quis Verbum Dei ita definierit: quippe ignorauit: Verbum Dei esse, tum ἔγγραφορ, tum ἀγγραφορ; scriptum, & non scriptum, siue traditum. Vnde Verbum Dei rectiùs definitur: Voluntas eius de nostra sanctificatione, & salute; manifestata olim per Prophetas, nouissimè verò per Filium suum, per quod Apostolos, Pastores, Doctores Ecclesię suę; contestantibus scripturis. Vide Francisc. Sonnum. Demonstr. lib. 1. cap. 2. 9. & 10.

9. Commodè tamen, prop. 2. & 3. semet Aduersarius exponit: & fatetur in scriptura quip-

DE ADORAT. DE EIUS SPECIEB.

quipiam bifariam contineri. Vno modo, quo ad literam: altero, quo ad sententiam. Quam confessionem, si præceptores eorum, ante hæc tempora edidissent; forte nec Concilio nouo, neque tot scribendis libris aliis fuisset opus.

Aliter Melanch. in locis commu. Tit. de legibus humanis.

10. Ita quoque, Prop. 4. ad difficultatem sensûs Script. vnâ nobiscum alludit: tamen; vt cōcessionem hanc callidè inuolueret; nos, Scripturæ sacrę hostes, & accusatores obscuritatis, imperfectionisque eius pueriliter admodum p̄clamat. Nullus etenim Catholicorum, sacrâ Scripturâ vnquam, eo sensu, obscuram, imperfectamque calumniatus est: sed confitentur omnes, profunda nonnunquam in Scripturæ litera contineri mysteria; quæ nequeant ab vno quolibet intelligi. In quam sententiam locutus est Eunuchus Candaces Reginae. Actor. 8. Et Petrus, Apostolorum primus, de scriptis Pauli, 2. ca. 3. Et D. August. de Doct. Christ. lib. 2. cap. 6. Idem Epist. ad Volusianum. Et Hiero. in Prolog. Bibliorum. Quæro autem ex eis: si tam aperta, & secundum omnem modum absoluta scripturę litera & sententia est: Cur tot hæretici, tametsi in scripturis versatissimi,

De Script. difficultate.

Lyranus in quaest. contra Iudaicâ perfidiam.

ea

DEFENSIO APOLOGIÆ

ea non potuerint videre, legere, & cognoscere; quæ SS. Patres, totaque adeò Ecclesia vidit, & cognouit? Sicut nec ipsi hodie in scriptura vident, quæ ex iisdem eis obicimus.

De Interpretibus Scripturæ sacræ.

II. Hinc omiſſa Calumniâ, noſtram obiectionem, de conſulendo Sacerdote ſummo, in ambiguo iudicio, ex Deut. 17. nolint, velint, concedunt. Obſcurare tamen

Lege Hoſiũ in Conſut. Brentij.

eam nituntur, deferendo Iudicij partem, Iudici Politico: ſed quàm indoctè; poterunt ex ſequentibus animaduertere: vbi tantùm executio ſententiæ ſacerdotis Iudici demandatur; non iudicandi cum eo poteſtas. Aut ſaltem adhibeant locum Malach. 2. & alium Matth. 23. qui Iudicis alterius prorfus non meminerunt. Item 1. Cor. 14. Ephes. 4.

De iisdem.

12. Sed Prop. mox. 6. locum Matth. citatum, ipſiſque obiectum, concedunt: tantùm calumnantur, vt ſolent; noſtros qui in Cathedra ſedent, non iudicare ſecundùm Euangelij doctrinam. Quòd ſi negemus; nescio quibus teſtibus aliis, quàm ſeipſis probare poſſint. Et quis tam ſanæ mentis expers eſt; vt cenſeat, SS. Patres, Scripturæ ſacræ interpretes, ignoraffe haſtenus verũ

Hereticorũ vetus Cantilena.

&

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

& Germanum eius sensum; istos autem probè scire? de qua re infra fusiùs.

13. In Septima de hinc Propos. obectio- De Tradi-
tionibus.
nem nostram: Cur Saluator Apostolis non
preceperit scribere, sed predicare; sola Ca-
lumniâ eludere moliuntur: ac si nos ideo id
diceremus; vt Scripturæ auctoritas quo-
quo modo eleuaretur: & non potiùs, vt
quique intelligerent: antea prædicatum
fuisse Euangelium, quàm scriptum; plu-
ràque tradita fuisse, quàm comprehensa
literis, quod nec ipsi negant, Proposit. 11.
Vide infra de Traditionibus.

14. Atque vt Calumniam hanc non nihil
excusarent; in eadem continuò Proposit.
exemplis demonstrare contenderunt: nos
dogmata quædam tueri, quæ cum Scriptu- 1. Tim. 4
ra sacra manifestè pugnent. Ceu sint Pro-
hibitio nuptiarum, delectus ciborum, Po-
culi in Eucharistia sublatio. Verùm quo
sensu, ista à nobis tradantur: & quàm im-
peritè, ne quid dicam acerbius, aduersarij
nondum intellecta condemnent, infra si-
gillatim ostèdetur: ne sit intereà mora Le-
ctori fastidio.

15. Concedunt ampliùs: esse in Scriptura, De interpre-
tatione Sa-
cræ Script.
aliqua, & multa obscura; Ideòque inter-
pretibus

DEFENSIO APOLOGIÆ

pretibus opus esse: tùm etiam propter pè-
grinam phrasin, genusq; sermonis, quo
Biblia sunt scripta propo. 8. Noua confes-
sio hæc.

De Tradi-
tionibus.

16. Pariter admittunt Traditiones Apo-
stolicas; sed eas, quas ipsis Apostolis aucto-
ribus, Ecclesia obseruet. Et quia præsen-
tiunt, posse nos multas ex nostris, ad Apo-
stolos referre, quas ipsi nihilominùs deri-
deant: adiaphoras omnes eas esse censent;
aliquibus, non omnibus temporibus ser-
uandas. At non satis acutè perspexerunt:
nequaquam licere ipsis adiaphoron voca-
re, quod Apostoli & Scripturæ reticuerunt.
Præterea, nō esse in potestate priuatorum,
ea, quæ adiaphora dici fortè possent; con-
stituere, aut abrogare: sed toti commen-
datum id esse Ecclesiæ.

17. Neque etiam negant: aliquos Aposto-
lorum, nihil scripsisse; Petrum, Iacobum,
Ioannem, Iudam per pauca: omnes verò
docuisse plurima. Tamen, vt maledicendi
libidinem proderent, affirmant primò:
sufficere ea, quæ scripta sint Ecclesiæ: dein-
de inuehuntur in Traditiones, quas con-
tra Scripturam efficitas inuidiosè procla-
mant: at nihil probant. Sed nec erat hoc
loci

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

loci necesse probare. Respondemus autem priori: Si scripta sufficiunt: cur ipsi tot libris scribendis Ecclesiam suam non tam grauent, quàm iniquissimè subuertant, & perdant? Ad posterius respondebimus, loco suo.

18. Ita quoque negare necdum audent: antiquissimos, eosdemque Apostolorum discipulos SS. Patres; quos in Apologia nostra obiter citauimus; certissimò affirmare: multa Apostolos tradidisse seruanda; que, tametsi scripta non sint, nò minorem tamen habere autoritatem, quàm si scriptis quoque Apostolicis continerentur. Verùm, suo rursus more, quod Irenæus contra Valentinum, Marcionem, Cerinthum, reliquosque Hæreticos; qui cum scripturis argui deprehenderent, in accusationem ipsarum Scripturarum conuersi sint; censuit: id in nos sceleratè detorquet. Adhæc vehementer miror; cur non adierint, quod ibidem S. Martyr censet: Hæreticos nimirum eos etiam esse, qui, cum ad Apostolicas Traditiones prouocentur; dicant se non solùm presbyteris, sed & Apostolis sapientiores; quemadmodum

Origen.
Epiphan.
Tertull.

Lib. 3. ca. 2.

Videat hinc
Candid. Le
ctor; qua fi
de, Aduer
sarij, Patrū
scripta, le
gant, nobis
que obiciant
propol. 10.

B tioni-

DEFENSIO APOLOGIÆ

tionibus, de que Episcoporum in Ecclesia
ab Apostolis successione · eruditissimè,
contra istorum prophanas nouitates, e-
differit.

De ratione interpretandi scripturas. 19. Percontatus sum, ex istis, inter cetera: ubi nam Paulus, aut quisquam alius Apostolorum scripserit; quæ sit ratio, ac regula sacras interpretandi scripturas. Respondent, regulam ab Apostolo tradi Rom. 12. cum prophetiam iubet esse, secundum Analogiam, seu rationem fidei. Benè id quidè: at non satis. Nunquid enim, qui nouit ita interpretandas esse scripturas, ut doctrinæ fidei, interpretatio consona sit: ideo protinus, quis huius, aut illius Scripturæ sit sensus, intelligit? Ut verò sciant, quæ sit ratio interpretandi scripturas; audiant primò ex Epiphano. Oportet ait, & traditione uti. Non enim omnia à diuina Scriptura accipi possunt. Quapropter aliqua in scripturis, aliqua in Traditione, S. Apostoli tradiderunt: quemadmodum dicit S. Apostolus: Sicut tradidi vobis &c. Deinde meminerint: non tam periculosum esse, sed hæreticum etiam; solius priuatæ rationis iudicio niti in scripturarum interpretatione, neglecta SS. Patrum auctoritate. Ob id omnes

Analogia fidei quæ.

Contra hæreticos, 61.

Aug. de utilitate credendi c. 17.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

omnes antiquissimi Scripturę sacrę interpretes, suis sunt vsi Præceptoribus. Vide Prologum Bibliorum Hieron. ad Paulin. cap. 6. Postremò discant isti, ad Scripturę interpretationem adhibere regulas, cùm Tyconij septem, tùm vnus ex recentioribus vnā & quadraginta. Vide Oeconomiam Ederi, I. C. & The. Clarissimi, lib. 1. Tab. 75. Cæterùm quæ aduersarij, in Cardin. Cusanum, & recentiores alios, quemadmodum & in Scholasticos Theologos priores; cùm hîc, tùm in sequentibus proposit. inuidiosè spargunt; tametsi laboris huius non sit singula examinare: audacter tamen pronuntio: istos nec Cusani, neque cæterorum mentem, sententiamque cognoscere: aut certè, vt rectè cum Ecclesia sapiant, cognoscere nolle. Mera ergo calumnia est, nostra vberiori responsione indigna.

20. Porrò concedunt isti: multa de Ado-
randa Trinitate, personarum Relationi-
bus &c. Item de Angelorum natura, atque
officio: de Conditionibus dæmonum, &
horum similibus; in Scriptura sacra ex-
pressè non contineri. Addunt tamen, vt
aliquid respondeant, perinde esse, siue ista

Hieron. ad
Nepotianū
de seipso.

De non Scri-
ptis dogma-
tib.

DEFENSIO APOLOGIÆ

sciamus, siue ignoremus: propositio. 13.
 Ignorent ergo: nos scire iuuat, atque delectat.

21. Similiter duodenarium Symboli articulo-
 rum numerum, in Scriptura inuenire non potuerunt: sed quia articuli omnes, Scripturæ sacræ consentiant; ideo se putant satis ad nostram obiectionē (quod in Scriptura nō expressè legantur) respondisse. propositio. 14.

Matth. 28.
 De paruulorum Baptismo.

22. Sic, quia Christus præceperit Apostolis; ut Baptizarent omnes gētes: ob id paruulorum Baptisma in Scriptura sacra expressè contineri respondent. At quia fidei conditio ibidem exprimitur; ideo, ne cōcederent Traditionem esse: fingunt infantes credere: abutentes testimonio Christi, cum ait: Qui scandalizauerit vnum de pusillis istis, qui in me credunt. Non enim ibi omnes paruulos credere Saluator ait: sed eos qui credunt, offendendos non esse. Est ergo distributio commoda facienda. Aut dicāt isti: actu ne fidem paruuli, antequam Baptizentur habeant, an habitu? Non poterunt actu habere; cum nondum, quid credere sit, intelligant. Si verò habitu credunt; respondeant rursus: quis, & quomodo

Matth. 18.

DE ADORAT. ET EIUS SPECIEB.

modò habitum eum infundat, antequam paruulus Baptizetur?

23. Posthæc concedunt, perpetuam Deiparæ Virginis Mariæ Virginitatem; non Traditione, vt censent, sed Sacrę scripturæ testimoniis edocti. At negârunt olim Helvidiani hæretici, id ex Script. doceri posse. Necessè igitur est; vt Script. accedat Traditio.

Epiph. hæref. 78. Alfonso de Maria.

24. Primùm hîc, propos. 17. vehementer strident in nos, qui obiecimur: Cur ipsi Bibliorum lectionem omnibus facilem, & apertam esse traderent? Proinde id ipsum Calumniis, cum ratione nequeant, obtinere conantur. Sed iam antea de difficultate Scripture, & eius necessaria interpretatione differuimus. Cumq; nos difficultatem Scripture ex ipsorum discordia satis posse doceri pariter obiecissimus: isti cõtrâ, & negant inter suos discordias esse super religionis articulis, & discordâtes SS. Patrum, atque Scholasticorum Theologorum, de sublimioribus quæstionibus (quæ ad fidei articulos omninò credendos, ac confitendos nihil, aut parùm faciunt) sententias nobis vicissim obiiciunt. Atquàm veteratorie, fraudulentè, ridiculè,

De his quæ Aduersarij contra Scriptur. S. tradunt. De Bibliorũ difficultate. Prop. 15, & 19. &c. De Concordia Luther.

DEFENSIO APOLOGIÆ

culè, impudenter illud negent, hoc affirmant; satis ostenderunt Fridericus Staphylus in Apologia, eiusque defensione: & in defensione Trimembris Theologiæ contra Matthiam Flaccum Illyricum, contrâq; Iacobum Smidelinum. Item G. Ederus, Inquisitionis suę quæst. 15. Tabulis itidem 1. 2. vsque ad 11. cætera infrâ Proposit. 38.

De ministro Ecclesię.
2. Tim. 4.

25. Neglectam præterea Impositionem manuum, presbyterij, vt Apostolus loquitur, istis obiecimus. At respondent, ritum esse antiquatum, siue non necessarium. Miror quo auctore. Deinde se, suosque à vera Ecclesia legitimè vocari confitentur: rident verò Ordinationem Pontificiam. Sed quæramus: quis nã, à temporibus Apostolorum, ad perditum Lutheri vsq; eo, quo ipsi ritu ad Ecclesiæ ministerium admissus

In Babyl. capt. de Sacram. Ord.

fit? Deinde, cur etiamnum ritus aliquos adhibeant, inuito Luthero qui omnes Baptizatos æqualiter Sacerdotes esse confessus est? Præterea, cur hætenus ad istius Ecclesiæ ministeria admissi sint priuati multi, histriones, infames? Et tãdem, qui nã ex ipsis sint Acoluthi, qui Diaconi, qui Presbyteri, qui deniq; Episcopi? quorum omnium

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

omnium Paulus in commendationē Ec-
clesiasticæ Hierarchiæ, aliis, & aliis in locis
meminit.

Ad Timos.
Tit. Phi-
lem. &c.

26. In eadem continuò propos. 18. vt Ec-
clesiastici Magistratus auctoritatem, qua
se vrgeri, superarique nōrunt, eleuent,
subiicere eum Politico nituntur; abuten-
tes interpretatione Chrysofomi in 13.
Roman. qui Monachis, & Sacerdotibus
obedientiam quoque præcipi tradat. Re-
ctè id quidem Chrysofo. Sed audi colle-
ctionem istorum: Monachi & Sacerdotes
debent obedire Principibus: ergo non est
ordinatio Ecclesiastica. A baculo ad angu-
lum. Proinde & nos Principibus, in qui-
bus oportet, libenter paremus: & scimus
magistratum quoque esse Ecclesiasticum,
cui pariter in aliis, Apostolus obedire ius-
sit. Actor. 20. Hebr. 13. & hoc in loco: non
enim dixit, potestati, sed potestatibus: &
his eminentioribus; non eminentiori.
Aliò qui, vt Chrysofo. mentem rectiùs in-
telligant, nō pigeat legere tres libros Dia-
logorum eiusdem, de dignitate Sacerdo-
tali: at lucē metuunt isti, quia in tenebris
ambulant.

De Ecclesia
stico Magi-
stratu.

DEFENSIO APOLOGIÆ

De sola Fi- 27. Ad obiectionem, de sola Fide, respon-
de. dent, propos. 19. tametsi ea in Script. non
Palinodiã expresse legatur; legi tamẽ alias, quę æqui-
cantant. polleant: nimirum quoties excludantur à
iustitia fidei, opera legis. Sed meminerint
Aduersarij: aliud esse excludere opera præ-
cedentia; aliud coniunctos actus contri-
tionis, fidei, spei, amoris, & consensûs; de
quibus infra in appendice latius: interea
patienter cætera audiant, & cognoscant.

De ubique 28. Amplius contra Script. & rei verita-
ate. tem affirmare non erubescunt: Christum,
Vbique to- secundum humanitatem, ubiq; esse. Nam
tus, at non sicut verè id de persona cõfitemur; ita im-
totum. Vi- peritè attribuitur humanæ naturæ: quæ, li-
de 4. Sent. cet vnita sit, tamen manet finita: Omnipote-
dist, 22. tētia verò, & Vbiquitas; attributa sunt sub-
iecti infiniti. Quòd verò Sacramentaliter
simul in locis est pluribus; priuilegij cuius-
dam specialis argumentum est, propter
adorandum mysterium stupendæ conuer-
sionis substantiæ cuiuslibet panis & vini, in
ipsum Christi corpus & sanguinem. Quam
conuersionem cum isti negent, negentq;
pariter localem præsentiam; videant quo
artificio Christû, pani suo vniant, ac copu-
lent. Sed de transsubstantiatione aliàs, iu-
uante Deo.

29. No-

DE ADORAT. DE EIVS SPECIEB.

29. Nolunt prætereà, contra scripturam, De adorati-
one Eucha-
ristiæ. Christum in Eucharistia adorare: quod cum nos in ipsis reprehendissemus; obiiciunt è contrario nobis hîc, Propos. 21. quidni ante arbores, & homines alios; in quibus Deus quoque sit; pariter procedamus? Digna profectò sublimibus ingeniis Theologorum istorum obiectio. Eia quàm
accutè. Ad
Cyclopas. Sed responsum non dabimus; donec explicent: Cur tres Magi, ab Oriente, Hierosolymam venerint, adoratum Regem natum Iudæorum; si in arboribus, aut cæteris hominibus fuit? & in his adorari potuit, ac debuit? Item, cur leprosi aliquot, multiq̄ue alij; nō ita ante Apostolos prociderint, atq; ante Christum? Et cur panem, vinumq; suum, in Cœnæ commemoratione, tanta cæremoniâ benedicant; si iam antea Christus, vt Deus & Homo, in omnibus naturaliter, essentialiterq̄ue subsistit? Legant autem, Theologos 3. Sent. dist. 9. vt inter hæc distinguere sciant.

30. Ostendimus prætereà, aduersarios, De Missa. contra Scr. Iuge Sacrificiū abolere, ac cōculcare: sed iniuriâ se eo affectos, exclamant. Quippe Iuge Sacrificium; quòd sit effectus passionis Christi; à se, suisq̄ue in-

DEFENSIO APOLOGIÆ

definenter laudari, ac cum gratiarū actio-
 ne celebrari prædicant. Verùm, quàm hæc
 elabendi calliditas ipsos parùm iuuet, ali-
 quantò copiosius declarabimus; confe-
 rendo Prophetarum, de Iugi Sacrificio, va-
 ticipinia, cum istorum interpretatione. Pri-
 mò testatur Deus per Prophetam Malach.
 In omni loco, oblationem mundam, suo
 nomini offerri, & sacrificari, idq; in Gen-
 tibus. Id primò nequit de passione Christi
 intelligi; cùm non sit omni in loco passus;
 neque in Gentibus, sed in Iudæa. Deinde
 effectus passionis Christi, à condito mun-
 do, virtutē suam exeruit in omnes creden-
 tes cùm fidei Abraham: Nō ergò in Gen-
 tibus demùm cœpit. Aut si ideò adhuc ef-
 fectum passionis pro Iugi Sacrificio ac-
 cipi volunt; quia explicatiùs hodie, & a-
 bundantiùs, quàm olim in figura, celebre-
 tur: meminerint effectum non sacrificari,
 & offerri, sed communicari. Aliud ergo
 Sacrificium Deus per Prophetam intro-
 ducere voluit. Iam & Daniel Propheta: Iu-
 gis Sacrificij mentionem faciens, prædicit
 id sublatum iri, & conculcatum: effectus
 autē passionis Christi non poterit ab ho-
 mine Antichristo auferri; nec gratia: quia
 inuisa

Malach. 1.

Apoc. 13.

Daniel. 8.
& 11.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

inuifa sunt. Ergo Prophetæ de externo aliquo Sacrificio prædixerunt. Prætereà: si Christus Sacerdos est, secundum ordinem Melchisedec; neceffè fuit, vt eo de ritu (nimirum sub speciebus panis, & vini) aliquando offerret: nō autē facta oblatio hæc est in Cruce; vbi Aaronica sacrificia expleuit: facta ergò est in Cœna nouissima. Cūque tum Apostolis mandârit, vt facerent hoc, quod fecerat ipse, in suam commemorationem; mandauit vtique, vt offerrent, sicut & ipse obtulit. Tandem vehementer miror, istos hîc externum Sacrificium negare: cū tamen infra propos. 73. referant, Augustin. Missæ meminisse: quin etiam ipsum Apostolum Petrū celebrâsse, ex Platina. Quod verò ad Cæremonias alias, & alias attinet, quæ temporis progressu Cōsecrationi, Oblationi; additæ sunt; quemadmodum Sacrificio nihil addunt, ita nec detrahunt eidē. Quod, si isti nondum intelligunt, discant. Non enim hîc locos trado communes; sed ineptiis istorū respondeo. Consulatur verò Ioan. Galetij Catalogus de Sacrificio Missæ: & multi alij recentiores, de eodē. Vide infra proposi. 76. & 77.

Melchisedec
Psalm. 109.

August.

Petrus.

Vide 3. Canonē Apost. & de Cōsec. dist. 2.

DEFENSIO APOLOGIÆ

De Confir- 31. Interrogati post hæc à nobis aduerfa-
 matiõis Sa- rij : cur impositionem manuum , quæ in
 cra. Mar. 6. Confirmationis Sacramento, ab Apосто-
 Actor. 8, 19. lis adhibita est, negligent; respondent: ri-
 tum esse personalem, solis demandatum
 Apostolis, qui in exemplum trahi nõ pos-
 fit. Debuerunt autem probare, tum quòd
 personalis fuerit ritus, tum quæ scriptura,
 quodque Concilium prohibuerit, ne in
 exemplum traheretur. At cum nescirent,
 conuitijs responsionem ornāt, ac finiunt;
 quæ pudet recensere.

De Confes-
 sione auri-
 culari.

32. Ad script. S. exempla de auriculari
 confessione, Matth. 3. Actor. 19. respon-
 dent, intelligenda esse de Cõfessione pub-
 lica. Quod nos quidem, obseruata distin-
 ctione, non negamus. Quippe confessio
 aliqua generalis est & publica, siue com-
 munis; quæ quotidie fit, cum domi, tum
 in Ecclesia. Sed est & altera priuata; cuius
 tum in Actis, tum Iacob. 5. fit mentio: quæ
 admodum peculiaris quoque Absolutionis
 potestas, Apostolis tradita est. Ioan. 21.
 Nam quis sanæ mentis credat: vnquã fui-
 se morem, aut introduci debere; vt quiq;
 sua peccata, occultè admissa; publicè, au-
 dientibus aliis, detegant & accusent? Præ-
 fertim

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

fertim cū cōstet, Sacerdotem ab officio deponi, si confessionis secreta reuelet.

De Pœnit.
dist. 6. cap.
Sacerdos.
De Extrema
Vnctione.

33. Ritus vnctionis infirmorum, ex Mar. 6. & Iacob. 5. ipsis obiectum; inter Cæremonias personales; vt paulò antè de ministerio Ecclesiæ, & de Confirmatione admonuimus; collocant. Sed cū rationem ignorēt, cur hæc & similia; annos plus mille quingētos, in tota Ecclesia religiosè obseruata; ab iniquissimo demùm Luthero abrogari debuerint, ad calumnias defleunt: effectumq; vnctionis huius scurriliter, anteaquàm intelligant, eludunt.

34. Nolunt Virginitatē, antepone re Matrimonio; abutentes D. August. sententiā, qui dixerit: Non est impar meritum Cōtinentiæ in Ioanne, qui nullas expertus est nuptias; & in Abraham, qui genuit filios. Neque enim D. August. hic de omnibus tēporibus locutus est: propterea adiecit, Pro distributione temporū. Aliquando nempe sterilitas, nota erat infamiæ: sed nūc virtuti tribuitur. Psal. 112. Sap. 3. Esa.

De Virginitate.
August. de bono coniu-
gali, cap. 21.

54. & 56. 1. Cor. 7. Matth. 19. Consulatur locus Esaia de Eunuchis, & eorum gloria. Miror autē istos in Augustino legere Collocationem hanc: & non legere etiam, quod Ioui-

1. Reg. 2.
Deut. 7.
Luc. 1.

Obserua,
quo conatu,
quaque fide
aduersarij
Patrū legāt
scripta.

DEFENSIO APOLOGIÆ

Iouiniani asserat esse hæresin: Sacratæ virginitati nuptias coæquare. Lege eundem de ciuit. Dei, lib. 15. cap. 26. de sancta Virginitate, cap. 44. de Eccles. dogmatib. cap. 68. vbi siue ab ipso, siue à Germadio Virginitati adscribitur fructus centesimus nuptiis tricesimus. Cætera infrà, in Appêdice de Votis Monasticis, adiiciemus. Quòd autem se noui quippiam inuenisse iactitât, profitentes: in iustificatione coram Deo; quâ ex impio fit iustus; nec coniugij, neque virginitatis discretionem haberi; admodum iuuenilem eruditionem sapit. Est namq; alia consideratio horum, ante vocationem; alia cùm Christo militant: velut ex modò citatis, satis liquet. Quin & apud Gentiles, maior honor Virginibus delatus est, quàm nuptis.

De Matrimonio. 35. Nolunt prætereà confiteri, Matrimonium Sacramentum esse. Idcirco locum Ephes. 5. de solis Christi & Ecclesiæ nuptiis accipiunt, Prop. 27. At contrà: Si in Matrimonio Signum quodpiam est, rei alterius sacræ: ipsumque peculiari quâpiam gratia donatum est; Sacramentum vtique, ex definitione, erit. Nunc autem exterior copulatio Viri & Mulieris; signû est

Vide Hiero.
ad Sabina-
num, de vir-
ginibus in
Ægypto.
&c.

Consule D.
Aug. de bo-
no coniuga-
li, cap. 7. 15.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

est spiritualium istarum nuptiarum: quamdamque gratiam coniuges accipiunt; ut se, & ament mutuùm, & fidem seruent, & filios in omni castitate procreent; alioqui spurij essent, & ipsi adulteri. Proinde, quòd aduersari cauillantur: non ita pridem in numerum Sacramentorũ relatum esse: infrà de numero Septenario Sacram. retundemus.

De S. Virginitate, c. 12.
de Gen. ad literam, li. 9.
cap. 7.

36. Etiamnum contra scripturam, Sanctos probrosè mortuos compellant; abutentes, cū Script. Ioan. 5. 1. Cor. 15. Apoc. 14. tùm D. August. de ciuit. Dei, lib. 22. cap. 10. testimoniis. Quippe illi de corporum duntaxat morte locuti sunt; quod nemo nostrũ vnquàm negauit. Sed cùm spiritus eorum viuere, nemo non confiteatur; miror istorum cæcitatem, vt non animaduertant: aut obstinationem, quòd nolint fateri. Nõne Saluator apertè testatur? Non est DEVS Mortuorum, sed viuorum: & Sap. 3. Iustorũ animæ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormētum mortis: Visi sunt Oculis insipientium mori, illi autem sunt in pace. Nõne Apoc. 14. Centum & quadrag. quatuor millia canticũ cantant: & sequuntur agnum quòcunq; ierit? Virgines

Quòd Sãcti viuant.

Marc. 12.
Adde Sap. 5
Psal. 21. 44.
141.
1. Thef. 5.

gines

DEFENSIO APOLOGIÆ.

gines enim sunt. Itaque viuunt. Adhæc D. August. expressè, loco citato, in hæc verba distinguit: Nos Martyribus nostris, non templa, sicut diis, sed memorias, sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum Spiritus viuunt, fabricamus &c. Si verò nobiscum id nolentes, volentesue aduersarij conuicti credunt: cessent calumniari, nos mortuos inuocare & venerari.

De his quæ aduersarij, nullo Scr. sacræ testimonio prædicant. An Luth. Helias fuerit tertius. Matth. 11.

37. Cùm isti nihil admittant, nisi quod scrip. S. testimoniis confirmetur; rogauit qua Scrip. ostendant Luth. hæresiarcham, esse tertium Heliam. Respondent prop. 29. quia in ipso impletum est, quod Angelus de Baptista prædixit, quòd in spiritu & virtute Helix Christum præcesserit. En Rhodus, en saltus. Sed cùm Helix virtus de Baptista, propter duo prædicetur; quæ sunt officium præcursoris, & austeritas vitæ; videamus an eadem Luth. conueniant. Præcursor Christi esse non potuit, qui prior ipso venit, non venturus est; Veniet autem Antichristus: huius ergo Lutherus præcursor fuit. Deinde quanta abstinentiâ, castitate, vitæque austeritate Heliam Luth. infectatus sit; nôrunt omnes. Vt verò sui sunt, istius Patroni virtutem, factò
decla-

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

deklararent; gloriatur totum Papatum, ab eo prostratū, & occisum. Sed benè habet, quia adhuc valemus, & viuimus.

38. Negant se suas Confessiones variare, prop. 30. sed explicare. Id ore quidem negant, factis autem plus satis affirmant: vt liquet ex collatione Augustanę confessionis, & eiusdem Apologia. Notæ etiam sunt querelæ Maioris in Orat. de confessionibus dogmatum: Selneccerī in Psalm. 13. Galli in hypothefib. fol. vlt. Neque absurdè, quamuis dolenter, de istorum diffensione iocatus quidam, annis superioribus; cum interrogatus esset, cur non haberentur septem Sacramenta in Lutheranicis Ecclesiis; imò haberi septem respondit, & duo insuper. VVittebergæ enim esse quatuor, Lipsiæ tria, duo Magdeburgi; quæ in numerum collecta, nouem efficiant. Nouimus etiam, in plerisque locis, à Magistratu Politico præscribi, quid Concionatores doceant: adeò sunt ad diffensiones propensi: nec mirum, quia ab vnitæte, & veritate defecerunt.

39. Ampliùs præter, & contra script. fingunt, Euangelium, à Luthero, è tenebris erutum: quoniam meritū Christi, fuerit

C

humanis

De Lutheranicorum inconstantia, & Sectis.

Legant Iacobi Smidolini librum 33. concionū. Tō. 1. Epist. Philip. Melan. Anno etc. 70. fol. 3. Staph. in defensione Trimemb. Th. contra Phil. Melan. cætera ex p. possi, sup. 24.

An Luth. Euāgelium è tenebris produxerit in lucem.

DEFENSIO APOLOGIÆ

humanis traditionibus obscuratū à Pontificiis, quod ipse inde liberauerit. Sed quis nugas hasce non rideat? Mundus Christianus fuit annis mille quingētis; & vim meriti Christi ignorauit? sine Euāgelio vixit? sine Ecclesia, sine Scripturæ sacræ germana interpretatione, sine legitimo Sacramentorū vsu profecit? Propterea cōfidenter, & verissimè contestamur: istos, nec vim meriti Christi, neque rationem eius participandi vnquàm didicisse. Quòd autem glorientur, quendam ex suis ultra sexcentas opiniones hæreticas, quæ in Ecclesiam, per Pontificios irreperint, eliminasse, traduxisse; ipsosque pariter eas anathematizasse; nihil nos mouet. Nempe auctoritas eorum, & anathema tanti non fit, vt viros prudentes offendat: Præsertim cum, quod lubet, de nobis cōfingant. Propterea nolimus cōmemorare, quot mendacia ex vnus Luth. scriptis Diettēbergerus collegerit: hoc autem manifestum viris Theologis est omnibus; Totam Theologiam Lutheri & suorū, aliud nihil habere, quàm nostrorum articulorum negationes. Ex meris itaque nugis, & mendacijs constructa est; exceptis iis, quæ negare

In Cōfutat.
Luth. de vo-
tis & Con-
fession.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

gare nõ potuerunt; nisi fidem prorsus voluissent abnegare. Cuius rei testes sunt, tot editi contra Theologiam istam libri.

40. Nolunt hîc quoq; cõfiteri, propof. 31. Lutherum damnatas olim hærefes reuocasse, seque tueri easdem. Sed miserè cæcutiunt, ac decipiuntur. Colligatur ergò ex Epiphanio, & D. August. vel ex recentiore Alfonso Castrensi; quæ fuerint prisca hærefes. Romanæ Ecclesiæ detrahebant Donatistæ: Constantius Arrianus nihil acceptabat, quod non contineretur expressè in Scripturis: Nestoriani Patribus illudebant: iidem, Arriani, Nouatiani, VValdenses, & alij omnes contempserunt Cõcilia; calumniati sunt Rom. Pontificis Primatum. Solam fidem tradiderunt Eunomiani, & Aëriani: Simon Magus negauit fructum operum bonorum; sed & noxia æstimauit ad salutem. Confirmationis Sacramentum negârunt Audaciani, VValdensens, Donatistæ, & Nouatiani. Hæc omnia asseruit Lutherus: qui & plæraque alia (quæ commemorare longum esset) cum ab iisdem, tum ab aliis hæreticis mutuatus est. Ergò damnatas olim hærefes suscitauit: easque Sui etiamnum defendunt.

Damnatas
hærefes Lu-
therus dese-
dere cœpit.

DEFENSIO APOLOGIÆ

dunt. Vide citatos, & Inquisitio. Ederi
Tab. 13.

De fide speciali, siue vana fiducia. 41. Fidem specialem, quam vocant, siue præsumptionem perniciosam, beatitudinis certissimò consequendæ; docuimus, non tantùm præter, sed & contra script. doceri. Isti è contrario respondent, locosque Scripturæ obiiciunt, in quibus de certitudine fidei, & acceptæ per Christum gratiæ, fit sermo; hoc est, de fundamento iustificationis; non de gratia, & meritis, quæ ad perfectionem iustitiæ, atq; ad consequendam gloriam requiruntur; vt infra de valore operum ostendemus. Discât ergo distinguere primùm in gradibus gratiæ: deindè inter Deum promittentem; & nostram, ad recipiendam gratiam, dispositionem: tertio inter certitudinem fidei, probabilitatis, & euentiæ: quarto inter eos, qui ex speciali reuelatione certitudinem habuerunt, & alios, qui solam spem habent, in timore casto. Quæ cum ignorant; impudentissimè Tridentini Concilij Canonem accusant, reiiciunt, damnât. Vide defensionem Concilij contra Mart. Chemnitium;

Matth. 28.
Rom. 4. &
passim vbi
de remissionē
peccatorū,
& salute fidei
agitur.

Sess. 6. ca. 9.
Can. 13.

DE ADORAT. ET EIUS SPECIEB.

42. Audiamus ergò, quam interpretata- De eadem.
tionem locorum Script. Sa. à nobis obie-
ctorum, afferant. Primò tradunt Sapien-
tem, Prou. 28. cùm ait: Beatus, qui sem-
per est pavidus: non de seruili timore, sed
filiali locutum. Et quis hoc negat? Vnde
quòd subsumunt: Pontificiam increduli-
tatem · timorem seruilem, & desperatio-
nem introducere; apertissimum, impu-
dentissimumque mendacium est. Testor
omnium Catholicorum conscientias: &
citatum modò Concilij Canonem: Alte-
rum deinde locum Ecclesiast. 9. qui ha-
bet: Nescit homo, vtrùm amore, an odio
dignus sit; exponunt: ex euentu rerù ex-
ternarum, nò posse fieri iudicium de gra-
tia, & odio Dei erga nos; fide autem pos-
se. Sed conferamus interpretationem,
cum textu. Sapiens dicit: Omnia seruari Eccles. 9.
in futurum incerta. Perpende omnia, in
futurum, incerta. Nullo ergò modo que-
unt cognosci; nisi Deus peculiariter re-
uelet: quod Paulo Apostolo, & quibusdã
aliis præstitit, non omnibus. Qui etiam
Paulus, sublata reuelatione, iudicium Dei
quasi deprecatur; inquit: Nihil mihi cõ- 1. Cor. 4.
sciis sum; sed non in hoc iustificatus sum.

DEFENSIO APOLOGIÆ.

Quem isti locum accipiunt, de iustitia operum, ob quam sibi Apostolus timuerit: fide autem fuerit certus. Quasi Apostolus, de tota sua cōuersatione, & ministerio locutus non sit, sed de operibus Legis duntaxat? quasiq; inter Christianos adhuc de iustitia operum Legis disputetur? & non potiùs de moribus, & vita Christianorum? Et quasi aliquis de sua salute certus sit, & certus nō sit? Qui reuelatione certus reditus non est, de sua salute: nec fide, neque operibus certitudinem habere potest; sed spem bonam, si benè fecerit. Dicant ergò: Si opera, dubitationem afferunt in iudicio consequendæ beatitudinis: Cur Petrus iubeat; vt per bona opera, Certam nostram vocationē faciamus? Et Paulus; vt cum timore & tremore salutem nostram operemur? non dicit præsumptuosè, credamus. Qui stat, videat ne cadat. Sperare ergò Ecclesia, suos iubet filios; si benè faciant; nō præsumere: Sin male; timere suppliciū. Adhuc isti obiiciunt peccator scire debet, & potest; se odio Dei dignū: ergo & iustus se dignum sciet gratiā. Negamus consequentiam: non enim vtrinq; eadem est causa certitudinis. Peccatum

2. Pet. 1.

Philip. 2.

1. Cor. 10.

DE ADORAT. DE EIVS SPECIEB.

catum à nobis est: ideò scitur; gratia ve-
rò in manu Dei occulta; quam, cui vult,
largitur. Sed de his instituto huic plus fa-
tis.

43. Lubet hìc aliqua de corruptissimis
hæreticorum istorum referre moribus.
Primùm quidem Scripturæ, pariter & S. S.
Patrum libros aliquos, in totum abiiciūt:
deinde quos retinent, nunc translatione,
nunc interpretatione deprauant; vt sem-
per habeant quod obiiciant. Vanum itaq;
est, solis Scriptur. oraculis, sine auctori-
tate Ecclesiæ, cum ipsis contendere. Augu-
stinus contra Iulianum Pelag. lib. 2. Idem
contra Faustum, libro 3 2. cap. 19. Epi-
phanus & Irenæus, suprâ citati, propo-
sit. 18. & 19.

Vt hæreticis
Prisci, & No-
ui, Scriptur.
tractent.

44. Obiecimus istis porrò: quænam Scri-
ptura Sanctorum inuocationem prohibe-
ret atq; damnaret? Respondent; Primum
Decalogi præceptum: Non habebis Deos
alienos. Eia quàm doctè. Nunquid nos
Sanctos inuocamus, vt Deos? & non po-
tius, vt Dei amicos; quos ipse etiam Deos
appellare dignatus est; nota phrasi: Ego
dixi Dij estis, & filij excelsi omnes. De-
inde, quis audet Sanctos, cum gentilitiis

An alicubi
S. S. inuoca-
tio phibeat-
tur.

Exod. 20.

Psalm. 81-7

DEFENSIO APOLOGIÆ

Diis, & Idolis; quorum ibi Scriptura meminit; comparare? Vah blasphemiam. Ceterum quia facile cogitabant, non prohiberi ibi Sanctorum inuocationem, quam nos profiteamur; adscriptum Verbum appellant: sed responsum est sæpè, bifariam aliquid in Scripturis contineri. Vide supra propf. 2. & infra 57. & c. tū in Peroratione.

De tempore
cōmunican-
di Eucharis.

45. Ritus dispensandi cœnam Dominicam, horis matutinis; quia in Scriptura non inueniunt, docent esse adiaphorum. At Scriptura hoc non dicit: Ex Traditione ergo didicimus. Sciendum tamen adiaphora non esse, quæ Ecclesia, perpetuo ritu, censet obseruanda: nisi eadem, ob causas vrgentes, immutanda definierit.

De diebus
festis.

46. Ita nihil præcipitur in Script. de die Dominico, & aliis festis; tamen & illi, & nos obseruamus. Respondent ergo, Dominicæ diei mentionem fieri in Scriptu. Deinde verò concedunt, vt Ecclesia dies constituat, quibus res sacræ ab omnibus pariter peragantur: cōcedunt ergo Traditionem. Sua verò libertate vti volūt, vt sint sine Magistratu legitimo. Valeant ergo: nos, Apostolo iubete, libeter parebimus. Plura infra proposit. 100.

Rom. 13.
Hebr. 13.

47. Quòd

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

47. Quòd rogauimus, quæ Script. ipsos De ieiuniis,
doceat nunquam ieiunare, rarò pœnitere; & delectu
negatione conantur diluere: affirmantes ciborum.
se plus, Hypocritis omnibus, quos Catho-
licos appellant, ieiunare. Id vtinam, non
dicerent, sed facerent. Et ego non inuide- Vide Con-
bo ipsis quicquid id boni est operis, quod cion. 5. Smi
præstare se dicunt; modò mihi totus mun- delini de
dus, quotidiana experienciâ edoctus, non Planetis.
contradicat. Qui fortè contra obiiciet:
ostendant nobis doctrinam suam de ieiu-
niis & pœnitentiâ; ex operibus suis: & nos
per ieiuniorum dies, & confessionis sacra- Iacob. 2.
mentalis exercitia; nostram de utroque
doctrinam istis testabimur. Scire etiam
debent Aduersarij: nec ieiunia, neque
elemosynas, neque orationes; non vigi-
lias, labores, castitatem, tribulationes;
non mortem deniq; ipsam, prodesse ipsis
aliquid ad salutem posse, nisi in Roman. & 1. Cor. 13.
Catholica vixerint Ecclesia: quemadmo-
dum nec fides aliquid prodest sine chari-
tate. D. Augu. De Bapt. contra Donatistas
lib. 4. cap. 14. Item Epist. 167. ad Festum. Et
de fide ad Petrum, cap. 39. Rident hîc por-
rò Aduersarij delectum ciborum, ceu su-
perstitiosum. Sed non didicerunt; hunc &

DEFENSIO APOLOGIÆ

Nicephor. Apostoli Pauli temporibus, & inde in Ec-
 li. 12. ca. 34. clesia semper obseruatum fuisse. Ut tùm
 li. 10. ca. 12. ex Rom. 14. Colligitur; tùm Canoneste-
 Eccles. hist. stantur Apostolici; tùm D. August. asserit
 Canon. 50. de hæresibus hæresi 82. Item contra Faust.
 Vide Cano. lib. 30. cap. 5. De moribus Manichæorum
 14. Cõcilij lib. 2. cap. 14. In Euang. Ioan. Tract. 73. De
 AnCyrani. abusibus horum temporum, non est no-
 strum respondere. Vnusquisq; onus suum
 portabit.

De nostra 48. Opera deinde Satisfactionis, quæ ad
 Satisfactio- tertiam pœnitentiæ partem pertinent suo
 ne, more ex ignorata distinctione, reiiciunt,
 & damnant: vt quæ meritum Christi eua-
 Inscitia Ad- stus, pro nobis satisfecerit; quidque vicif-
 uersariorũ, sim nos præstare oporteat, vt eius satisfac-
 tionis efficiamur participes: neque quo-
 modò peccata; quæ post acceptam gene-
 ralem remissionem in Baptismo, admit-
 timus; oporteat expiare. Propterea, cum
 pariter diceremus: ipsos nemini posse re-
 missionem peccatorum impertiri; nihil,
 vt in plærisque aliis, respondent. De cæ-
 teris infrà, in appendice, de votis mona-
 sticis.

De

DE ADORAT ET EIVS SPECIEB.

*De Hystoriographorum
auctoritate.*

49. In Confutatione disputationis istorum prioris, cum brevis esse volui, & non omnes nugas recensere seorsim; ne lectori fastidium conciliarem: factum est, ut quod Eusebius de Papiæ recenset; calamo citato scripserim istos, in Eusebium euomuisse. De Eusebij auctoritate. Quod hic propo. 39. satis exaggerant; velut studiosè de ipsis mentiri voluerim. At nihil eos iuuat; cum immediatè præcedenti propo. 82. Eusebium censeant idoneum Christi testem esse non potuisse: at Eusebius multa narrat de Christo, & eius Ecclesia: istis ergo non idonea, sed falsa, & incognita narrat. Adhæc miror, quid iuuet errorem ipsorum, si negent Eusebium, de gestis Christi non idoneè testari potuisse? nunquid ideo etiam de Apostolorum, eorumque ordine succedentium discipulorum, Episcoporum, adeoq; de totius primitiæ Ecclesiæ, ad sua vsq; tempora (partim ex fide dignis aliorum scriptis; partim ex his, quæ ipse spectauit, aut ab aliis, qui interfuerunt, certissimò cognouit) rebus gestis,

DEFENSIO APOLOGIÆ

Vide libellum Contr. Bruni cōtra Magd. historiam.

gestis, idoneè testificari non potuit? Et si non potuit; quia posterior: quis credat, potuisse id præstare Magdeburgenses; annos nondum natos triginta?

50. Sed vt ostenderent, priscos Historiographos falli etiam potuisse; vnicum afferunt exemplum de Martyrio S. Bartholomæi Apostoli; quod aliter describit Nicephorus, aliter Sabellicus. Sed quid hoc facit ad articulos, de imaginibus, & reliquiis Sanctorum; semper in Ecclesia religiosè habitis, & obseruatis? de quæ miraculis, quæ iuxta ea, nunc in hoc, nunc in alio loco, vt placuit, operatus Deus est? quemadmodum in prima nostra disputatione, de adoratione eiusque speciebus, ex Eusebio, Nicephoro, Hieronymo, Augustino, Gregorio, cæterisque priscis, & recentioribus scriptoribus Ecclesiasticis annotauimus: quæ isti, vt solent, surda aure prætereunt, ne dicam inuidiosè dissimulant, & supprimunt.

De SS. Patrum auctoritate.

51. Monui in Apologia, vt persuaderent nobis Aduersarij; se esse omnibus Sanctis Patribus doctiores; ipsosque Patres scripturas

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

pturas nō legisse, nec intellexisse: Ad quod tantū respondent, *proposi. 41.* Audientes quidem Patres esse, si cum, & secundum scripturas loquantur: at præcellere auctoritatem scripturæ. Esto. Sed dicant, *Ai, aut nega.* Patres non legisse script. neque intellexisse; quod tamen si præceptores ipsorum sapius; stygio furore perciti, proclamârint; hi tamen aliquantulum erubescunt. Verius ergo dicimus nos: non Luther. neque quenquam alium, qui ab Ecclesia Rom. & Catholica defecit, audiendum esse: quia scripturæ sensum germanum ignorant; & contrarium, hereticumque contrâ obtrudunt. Quippe priuatorum non est de scriptura, & eius sensu iudicare; sed Ecclesiæ, legitimè in Domino congregatæ, vt supra de interpretatione script. *proposit. 19.* Et infra *prop. 108.*

52. Facta censura iniqua de SS. Patribus, *De Cœciliis & cœlibatu.* conuertunt isti se ad Conciliorum auctoritatem: eaq; errare posse, persuadere nobis volunt, exemplo Nicæni istius magnificentissimi 318. Episcoporum; in quo cœlibatum sacerdotum, verbo Dei damnatum (vt isti loquuntur) cum cæteri introducere vellent, solus restitit Paphnutius. Optimè

DEFENSIO APOLOGIÆ

Optimè ergo Concilium, aiunt, errauit. Verùm audiamus, quanta impudentiâ, perfidiaque memorati Concilij gesta deprauent. Primùm quidem, nondum lata lex erat in Concilio de Cœlibatu; sed consultabatur inter Patres: nihil ergo erroris adhuc erat admissum. Deinde non de Cœlibatu in genere agebatur; sed an hi, qui antequam in sacrum Magistratum, vxores duxissent; de cætero cum eisdem non concumberēt. Sunt ergo hæc verba, quæ Paphnutius consultationi subiecit, ex Niceph. lib. 8. cap. 19. Quapropter, pro eo atque antiquitùs seruari solitum est, deinceps quoque obtinere oportet; vt qui sacerdotalem dignitatem susceperint cœlibes, postea quoque à coniugio abstineant: qui verò vxore ducta, in ordinem sacrum cooptati sint, vt à coniugibus suis non separentur. Ex his quoque alterum aduersariorum mendacium detegitur, qui cœlibatum censent Syricij demum temporibus introductum; cum loco citato Paphnutius testetur, antiquitùs obseruari solitum. Præterea dist. 28. Can. Presbyteris, confirmatio iam dudum obseruati cœlibatùs ad Calixtum refertur, qui vixit anno 214. Syricius verò anno

Vide vt Ad. uersarij Cœcilia citent.

Intè de oculis, & arri-ge aures ad uersarie.

DE ADORAT. ET EIUS SPECIEB.

anno demum 384. Vide Epiphan. contra hæref. Catharorum li. 2. hæref. 59. Totum deinde librum F. Michaëlis Medina, de continentia priscorum. Vide 25. Canon. Apostolorum. Rogati præterea Aduersarij, potueritne Lutherus, cæteri que errare? nihil respondent. Cætera in sequentibus adiiciemus.

De Scholasticis Theologis.

53. Cùm isti in priori disputatione, Scholæ Theologos fæcem probrosè appellâssent; rogauimus: quidnam in scripturis legerent, à Scholasticis Theologis non obseruatum? Respondent hîc prop. 43. se solam Fidem, & imputatiuam iustitiam, in scripturis legere; quæ nostri non viderint. Raræ profectò eruditionis argumenta. de quibus partim supra prop. 27. partim infra prop. 80. &c. respondebimus: inter ea patienter sustineant.

54. Ibidem rogabamus, vt aliquam è D. Thoma propositionem afferrent, quam ipse non satis eruditè probârit. Afferunt ergo hanc: quòd actus charitatis quilibet, meretur absolutè vitam æternam. Qua in responsione, mirari satis non possum istorum tergiuersationem, ac fraudulentiam; quod

DEFENSIO APOLOGIÆ

Prim. Sec. quod cum D. Thomas in Summa sua am-
 q. 114. art. plius tribus millibus propositionum, iu-
 2. ad 3. arg. sta methodo, & ex professo tractarit; eam
 tantum afferant, cuius perfunctorie dun-
 taxat meminit in solutione alterius argu-

Vide Bona- menti. Deinde iniquè accusant D. Thom.
 uen. 1. sent. ac si id, sine ratione valida affirmarit. Ini-
 dist. 17. & quius etiam auctorem Rationalis diuino-
 interpretes. rum officiorum; qui certè vna in pagina
 1. Ioan. 4. plus eruditionis præstitit, quàm istorum
 tota contineat Theologia. Rectè ergo di-
 ctum est: Scientiam nõ habere inimicum,
 nisi ignorantem.

Vide supra
 prop. 18.

Responde-
 ant supra ci-
 tata defen-
 sioni de Ec-
 clesia mili-
 tante.

Hoc loci responsonem suam, ad pri-
 mam Apologiæ nostræ partem, cõclu-
 dunt: coaceruantes ex Tertulliano, &
 Basilio sententias, quibus hereticos ac-
 cusant, scripturæ auctoritati detrahen-
 tes: easque in nos inuidiosè & menda-
 cissimè detorquent. Ostendant verò,
 quis Catholicorum, vllum Sacræ scri-
 pturæ aut librum, aut caput, aut versum
 negarit? negant verò omnes, & meritò:
 non esse germanū script. sensum, quem
 cum prisca, tum hodierni hæretici, Ec-
 clesiæ volunt obtrudere; sed quem ipsa,
 instinctu Spiritus sancti, suis tradit fi-
 delibus.

DE-

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

DEFENSIO SECUNDAE
PARTIS APOLOGIÆ,
DE ABSURDIS, QUÆ
istis obieciimus.

55. Posse Christianos in omni loco ora-
re, concedunt. Peregrinationes verò ad
certa aliqua loca, superstitionis, & stultitię
accusant. Cumque quæsissem, ut rationem
dicerent: Cur Deus in illo potius, quam in
alio loco signa ederet? negant à DEO ea
fieri. Quam ego blasphemiam in Deum &
sanctos, amplius exaggerare nolo. Lubet
tamen D. August. de his sententiam subii-
cere. Ubique quidem Deus est, ait, & nullo
continetur vel includitur loco, qui con-
didit omnia; & eum à veris adoratoribus,
in spiritu, & veritate oportet adorari, ut in
oculto exaudiens, in occulto etiam iusti-
ficet, & coronet. Veruntamen ad ista, quæ
hominibus visibiliter nota sunt: quis po-
test eius consilium perscrutari; quare in
aliis locis hæc miracula fiant, in aliis non
fiant? Lege ibidem exempla, quæ subiecit.
Eundem præterea de ciuitate Dei lib. 22.
cap. 8. De cura pro mortuis, cap. 2. Nice-
D phorum,

De peregrinationibus.

Respondit
Roffensis
lib. 1. cont.
Oecolamp.
Aug. Epist.
137. ad cle-
rum & po-
pulū Hip-
ponēsē.

DEFENSIO APOLOGIÆ

phorum, Eusebium, cæterosq; in fine disputat. nostræ de adoratione, citatos. Vide Gabr. in Canon. Lect. 32. N. &c.

De saluta-
tione Ange-
lica,

56. Absurdum diximus esse, salutationem angelicam reiicere; tametsi, vt ab Angelo recitata est, precationis non habeat formulam. Ipsi contrà proposi. 46. & 47. tùm adiectam clausulam Concil. Trident. tùm vniuersa Rosaria, Psalteria, Inuocatione, & Titulos; honoris ergò Deiparę Virgini tributos, scurriliter derident; rursumque confundunt, quæ iussimus, vt doctè discernent seiungere, & in suum quodque reiicere locum. In 48. mox prop. respondent, esse preces satis multas in Bibliis descriptas, quas liceat, oporteatque repetere: Cæteras ergo procul abiiciendas esse. Verùm de omnibus his, infrà in peroratione, vt postulant, collectim respondebimus. Interea sciant pij Catholici; crebram retinendam esse salutationis angelicę repetitionem; tùm ob memoriam annuntiati humano generi redemptoris; tùm ad laudandã eam, ore Angelico, quę omni laude dignissima est; tùm vt eidem hoc conatu commendatiores effecti, mereamur eius intercessione audentius ad orandũ Deum

Lucæ 1.

acce-

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

accedere; attestantibus id ipsum omnibus piis, & deuotis Christianorum conscientis. Vide propos. mox sequentes.

57. Pari deinceps inscitia, absurdam collectionem hanc in priori disputatione sua De meritis sanctorum. sapiùs repetitam. (Vnus est mediator Dei & hominum Christus: ergo sancti nõ sunt inuocandi) toto syllogismo hinc palliare nituntur. In cuius syllogismi propos. minore, absurditatem assumunt eandem: sc. sanctorum inuocationem, obscurare meritum Christi, & tollere. Quam cum nos negaturos præuiderent, coaceruant testimonia, de vnico mediatore Christo. E quibus, quia liquet ipsos ignorare, quæ inter meritum Christi, & sanctorum, differentia sit; quam Ecclesia hætenus docuit, & nos vsq; profiteamur; monemus iterum, vt eam discant; inde, si volent, reprehendant. Vide sequentia.

58. Tamen, vt se aliquid intelligere ostentarent: locum Pauli, de passionibus suis, Colos. 1. pro Ecclesia, ad solũ patientiæ exemplum contorquent: quemadmodum & alios 2. Cor. 8. Matth. 11. Iacob. 5. Luc. 16. ad solum referunt ministerium. Respondemus, referri ista, quæ in citatis locis leguntur, eõ

D 2 quoq;

DEFENSIO APOLOGIÆ

quoq; debere: at non solum. Primò nam-
 que, vt nos passionis Christi efficiamur
 participes; nō solū credere oportet, sed
 & pati. Philip. 1. 2. Tim. 2. Rom. 8. 1. Petr. 2.
 Propterea Apostolus dixit, se adimplere
 ea quæ desunt passionum Christi. In carne
 sua: hoc est: primū pro seipso; vt etiam
 testatur. 1. Corinth. 9. deinde pro Ecclesia.
 Propterea impudentissimè mentiuntur:
 nos per merita Sanctorum, excluso meri-
 to Christi, salutem quærere, & vitam æter-
 nam. Scimus enim Christum, esse causam
 generalem meritoriam, & sufficientem
 nostræ salutis: at non omnes sufficientiæ
 huius efficientiam in se recipere, quia di-
 spositione legitima destituuntur. Quam
 dispositionem Aduersarij quidem in sola
 fide imperitè & contra script. nos verò in
 fide, & operibus; vt infrà de valore ope-
 rum docebimus, prop. 82. collocatam re-
 ctissimè censemus. Cumque nostra opera,
 ad dispositionē persæpè insufficiētia sint,
 confugimus ad cœlestis Ecclesiæ interces-
 sionem; vt nostra inopia, illius copiā sup-
 pleatur. Aliò qui quid attinet amicos con-
 ciliare, ex iniquo mammona; vt recipiant
 nos in æterna tabernacula; si sola fides ad
 dispo-

2. Cor. 8.

Luc. 16.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

dispositionem istam sufficit? Qui hæc nondum intelligit, legat D. August. quæst. super Exod. li. 2. quæst. 149. cont. Faustum Manichæum, lib. 20. ca. 21. lib. 1. meditat. ca. 20. Cætera suprâ, & in sequent.

59. Cùm negare isti nequeant, Sanctos in De SS. In-
terris agentes, rectè honorari, & inuocari: uocatione.
adhuc tamen pristinam absurditatem ma-
luerūt repetere, de Sanctis mortuis; quàm
crederent Hieron. aduersus Vigilantium,
cauillationem hanc satis prolixè, & suffi-
cienter retudenti. Sed quia aliqua lege-
runt in Can. Gabr. Biel, repetant etiâ lecti.
30. & 31. eiusdè: inde intelligēt, quomodò
Sancti in cœlis, preces nostras exaudiant;
quantumq; prodesse nobis possit eorun-
dem pro nobis intercessio. Huic deinde, si
discere nolunt, contradicant, non mihi:
aut reprehendant Moysen orantem: Re-
cordare, Domine, Abraham, Isaac, & Ia-
cob &c. Exod. 32.

60. Dixi in Apologia, absurdam esse col- Vt Sancti
lectionē: Pontificij Sanctos inuocant: ideo preces no-
in eos credunt. Isti verò hîc eam excusare stras au-
molientes, duplo absurdiorē admittūt. diant.
Nimirum his verbis: si mortuum, rebus vi-
uentium exemptum, inuoco; tribuo illi

DEFENSIO APOLOGIÆ

omnipotentiam. Quasi verò, si Sanctos cōfiteamur omnia in Verbo cognoscere, modo suo; protinus omnipotentes oporteat confiteri? Discant primò omniscientiam, ab omnipotentia discernere: deinde scientiam naturalem, ab ea, quæ est in intuitione diuinæ essentiæ. Nōne homines erant Prophetæ, in vno loco constituti? Cognoscebant tamen, quid fieret in locis aliis, quæq; essent futura. Nōne gaudium in cœlis est, super vno peccatore pœnitentiam agente? Quis illis hoc annunciat? Respondeat aduersarius. At quia in sua id Theologia non inueniet; iam antea ipsum labore leuauit: citatis ex Gabriele locis, vnde extra controuersiam id, & plurima alia commodè poterit addiscere. Addat & D. Aug. de cognitione veræ vitæ, c. 39. ibid. 9. De cura pro mortuis, ca. 15. & 16.

4. Reg. 5.
E sai.
Hiere. &c.
Lucæ 15.

Rectè SS. 61. *preces nostras commendamus.* Nolunt adhuc cōfiteri, rectè nos preces nostras, sanctis pariter & Angelis commendare: atque, vt loquimur, offerre; vt eas, vnà cum suis, pro nobis, Deo offerant. Quapropter locum Apoc. 5. à nobis obiectum; de 24. senioribus, qui Phylas coram agno tenent, plenas odoramentis, quæ sunt orationes sanctorum; isti ad ministrant.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

nisterium Doctorum in Ecclesia accom-
modant. Quod licet & nostri tradant in-
terpretes; pueriliter tamē isti negant, pos-
se quoq; ad cœlestem Hierusalem referri.

Alioqui non dixisset Raphaël Archange- Tob. 12.

lus, ad Tobiam: Quando orabas cum la-
chrimis, & sepeliebas mortuos, &c. ego

obtuli orationem tuam Domino. Nec D. D. August.
August. locum Psalm. 21. Annunciabitur Epist. 120.
ca. 29.

Domino generatio ventura: his fuisset ver-
bis interpretatus. Quod non sic accipien-

dum est, inquit, tanquam nesciēti aliquid

annunciatur, vt sciat: sed sicut annunciant

Angeli: non solū nobis beneficia DEI,

verum etiam illi preces nostras. Nec eō-

dem allusisset epist. 121. cap. 9. Item libr. 2.

meditationum, cap. 3. Vide Gabr. in Can. De specieb.
adoratiōis.

Lect. 55. R. Et locum Apoc. 8. Ascendit fu-
mus aromatum, de manu Angeli. Deinde

discant, quodnam sit Angelorum ad ho-
mines ministerium, Hebr. 1.

62. Adorationem in species à Theologis De specieb.
traditas distingui, etiamnum negāt, prop. adoratiōis.

55. Propterea nouam confixerunt distin-
ctionem, Theologis hactenus inauditam:

scilicet, vt alia sit Politica, alia Theologica.
Concedamus tamen, vt pro Theologica

adoratione, sola capiatur Latria: pro Poli-
tica;

tica; Dulia, & Hyperdulia. Et ita falsissimè
 nos accusant, quòd Deiparam Virginem,
 Sanctos, & eorum coniuncta, cæteraque
 adoremus, adoratione Theologica. Verù,
 cùm omnis honor, qui creaturæ defertur;
 propter, siue, vt Theologi loquuntur, in
 ordine ad Deum, eidem deferatur, inque
 eundem vltimò transeat; non tantùm
 nouum commētum: ista distinctio est, sed
 & in Deum iniuria. Quippe vnum princi-
 pium est, & causa honoris, non duo. Ob id
 genere vna venerationis; seu adorationis,
 communiter acceptę, ratio est: specie autē
 differunt actus: Si verò adhuc contendere
 volunt, distingui Venerationem Ciuilem;
 quæ inter gentes quoque obseruata est; ab
 altera, quæ Deo, & post eum, Sanctis, atq;
 inter hos Sanctissimę Virgini MARIÆ de-
 betur: oportet sanè Theologicam adora-
 tionem rursus in dictos tres gradus; pro-
 pter diuersitatem trium obiectorum, quæ
 ordine sibi succedunt; & nō ciuili solū, sed
 & Christiana adoratione, ac veneratione
 colēda sunt; partiri: nisi cū pueris ignora-
 re, ac desipere magis lubeat. Nā si isti poli-
 ticā illā, & laruatā venerationē; adoratio-
 nē etiā vocāt: quid succēsent, si nos species
 adorationis dicamus Duliā, & hyperduliā?

Vide Gabr.
 Lect. 49 in
 Cano. F. &
 cæteros in
 disput. pri-
 ma citatos.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

63. Imaginum vsu Ecclesiis concedūt, De vsu ima-
ginum.
 modò non adorentur. Miror tamen, quare
 concedant, cùm eas Idolis gentilitiis an-
 numerent. Dicent ergo; quemadmodùm
 non erubescunt nugari: nobis idola esse,
 quia adoremus. Idque D. Thom. & Ga- D. Thom.
par. 3. qu. 25
art. 3. in re-
sp.
Gab. in Cā.
Lect. 50. B.
Aduersari-
orū fraus &
infcitia.
 brielis auctoritate, putant se satis probare:
 qui doceant, eadē specie adorationis, ad-
 orandas esse imagines, quā repræsenta-
 Verùm non intelligunt, ridiculi: dictos
 Theologos, adeò non tribuere æqualem
 reuerentiam imagini, & repræsenta-
 etiam prohibeant, ne imaginis reueren-
 tia, à repræsenta-
 adoratione seiungatur,
 sed vna vtriusq; sit per analogiam; quem-
 admodùm est vestis Cæsareæ, & Cæsaris.
 Reiectam præterea à nobis, propter eui-
 dentes rationes in Apologia commemo-
 ratas, Epistolam Epiphaniij, Hieronymo
 interprete: rursus statuere conantur au-
 thoritate Erasmi. Quasi verò Erasmus i-
 doneus esse testis possit eorum, quæ Epi-
 phanius, & Hieron. scripserint. Notū est,
 quanta dexteritate Erasmus scripta Patrū
 reuiderit. Sed iam ad alia transeamus. Cō-
 sule auctores in Apologia citatos.

64. Quod paulò antè concesserant de vsu

DEFENSIO APOLOGIÆ

imaginum, id propositione mox sequenti
 57. Concilij Elibertini censura; sui velut
 obliti, rursus abnegant. Sed ostendimus
 in Apologia; istos Canonem Elibertinum
 corruptè citare: deinde pueriliter Prouin-
 ciale Concilium hoc, anteferre generali
 Constantinopolitano. Verum obiiciunt;
 illud secundum Scripturam iudicauit: hoc
 verò nequaquam. Iphis scilicet censoribus.
 65. Affingunt nobis, quòd Sanctos confi-
 teamur edere miracula; abutentes vulga-
 ri prouerbio: in nullum credi Sanctorum,
 nisi edat miracula. At non intelligunt, ri-
 diculi, prouerbij sensum per metonymiam
 accipi debere, instrumentum scilicet pro
 efficiente; vt sit sensus. Nullus esse Sanctus
 creditur, nisi per quem Deus miracula o-
 peratur. Nonne miracula, quæ in Actis
 Apostolorum legimus, à Petro & Paulo
 facta dicuntur? sed non creduntur, nisi à
 Deo facta. Miracula enim facere, solius est
 virtutis infinitæ: quapropter nulli creatu-
 ræ congruit. Fiunt autem à Deo, nunc ad
 reliquias Sanctorum, nunc alibi ad ipsorum
 inuocationem: vt supra propos. 55. ex D.
 Augustino probauimus: & quotidiana te-
 statur experientia. Valeant, qui credere
 nolunt.

wer sagt's
 mehr?

De Miracu-
 lis Sanctorum.

Actor. 19.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

nolunt. Eadem phrasi & intelligentiâ in-
uocationem sancti Nicolai, reliquorumq;
Sanctorum, titulosque adiutorum, opitu-
latorum &c. ad intercessionis, non ope-
rationis Patrocinium referimus. Nimirû,
vt per eos digni efficiamur, quibus meri-
tum Christi applicetur, præsentia dona, &
æterna vita donetur. In sequenti mox pro-
pos. 59. operationem miraculorum, horû
blasphemo rursus ore, Diabolo adscri-
bunt: atq; toto conatu omnem calumniâ,
in Papatum; regnum, vti blasphemât, An-
tichristi; euomere non reformidant: quin-
etiam notas Antichristi, ab Apostolo de-
scriptas, in eum ineptissimè censent qua-
drare. Quod ex tempore durationis satis
liquet. Consulatur lib. 8. Nicolai Sanderi,
de visibili Monarchia. Ad calumnias ne-
mo prudens respondeat.

66. Diximus absurdissimum esse, Sancto-
rum imagines, cum Gentilitijs conferre:
cùm idolum non habeat similitudinē, seu
repræsentatum in natura. Id isti rident: sed
nondum intelligunt, alia fuisse Idola gen-
tilitia fictitiorum Deorum, alia hominum
mortuorum, alia etiam syderum & iumē-
torum. Quædã ergo sua habuerunt repræ-
sentata,

De Imagi-
nibus.

DEFENSIO APOLOGIÆ

1. Cor. 8. sentata, quædam verò non. Attamen, cum Gentiles, & imaginem, & repræsentatum honore incongruo afficerent; rectè nihil esse dicuntur idola: quia ipsissima vanitate vaniora. Turpiter itaque nugantur isti, cum & nostras imagines cū gentilitiis cōferunt: & colendi rationem vtrisque affingunt eandem. Iudicent pij Christiani.

De scriptis Patrum.

67. Postulauimus in Apologia, vt ostenderent, quæ sint illa multa, quæ in priori Disputatione sua, SS. Patrum scriptis affuta esse asseruerunt. Respondent ergo hîc, propos. 61. 62. & 63. subiectis exemplis tribus, aut quatuor: nimirum aliqua Dionysio Areopagitæ, aliqua Clemèti, aliqua deniq; D. Augustino adscripta esse, de quibus ne cogitârint quidem. Atq; responsionis huius auctores habêt, Magnos illos Theologos, scilicet, Laurentium Vallam, & Erasimum. Cæterum, quia huius laboris nõ est decernere, qui libri genuini sint, qui supposititij; tantum hoc respondemus: Nihil nos mirari, si isti aliquos Sanctorum Patrum libros eliminèt; cum nec tuti, ab eorum iniquissima Censura, fuerint libri Sacræ script. Deinde parum eos iuuat, pauculos libros, è tot voluminibus S S. Patrum exclu-

Vide Bibliothecam sanctam F. Sixti Senensis.

Mos hæreticorum.

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

cludere. Oportet enim; si suas hærefes, nobis persuadere volunt; Biblia tota; omnia Concilia; SS. Patrum scripta vniuersa; historias omnes; adeoque Theologiam totã negare, reiicere, damnare: aliõ qui operã ludent.

68. Quia D. Augustin. noluit contra *De Cœciliis.* Maximinum Arrianorum Episcopum, auctoritate Concilij Nicæni sententiam firmare: ideò absurdam collectionem dixi in Apologia esse hanc: Ergo nõ est ad Cõcilia appellandum. Quod isti pariter hîc, *propof. 64.* fatentur, & addunt esse collectionem a fininam. Benè habet. Pergamus. Quicumque ex vnus, aut alterius Concilij errore; si tamen aliquod errauit; colligunt, nihil esse credendum Conciliis: a fini sunt. At Lutherus cum suis ita colligit: A fini er- *Tit. de legibus humanis passim.* go sunt omnes. Aut numerent aliqua Cõcilia, quibus ipsi credant: & ita ab a finis eos transferemus ad equos.

69. Postremam absurditatem, eamq; absurdissimam diximus esse: non intellectis *De Patrum auctoritate.* SS. Patrũ sententiis, ad stabiliendas hærefes turpiter, nequiterq; abuti: planas verò & apertas sententias, contra easdẽ hærefes, ab iisdẽ PP. editas quin & totos libros; nõ legere,

DEFENSIO APOLOGIÆ

legere, neq; admittere velle. Respondet vt supra. Patres quidem audiendos esse, quatenus secundum scripturam doceant. Volunt ergo dicere: Patres, pluraq; contra, & præter scripturam tradidisse; quemadmodum prop. 63. August. iudicant secundum Script. tradere; mortuos naturaliter non interesse rebus viuentiũ. De cura, p mortuis, cap. 15. Sed cum cap. sequen. rursus affirmet, posse eos rebus viuentium interesse, diuina operatiõẽ; vt in Apologia meminimus; censent isti, August. cõtra Scrip. & sui velut oblitum id affirmasse. Verum si quæras, cur tam temerario ausu iudices aliorum se constituent? Non habent quod respondeant; nisi quod ita liceat, & libeat. Liceat ergo nobis, & quidem meliori iure, censere; istos nec Scripturas intelligere, neque S S. Patrum scripta; sed cæcos esse, & duces cæcorum.

DEFENSIO QVARTAE PARTIS APOLOGIÆ, De mendaciis obiectis.

De Opere operato, 70. Primum mendacium esse dixi: quod nobis affingant, precum recitationẽ esse opus operatum. Si dicerent precum recitatione-

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

tationem, ex opere operato; quod est meritum, seu passio Christi, & eius applicatio, Deo reddi acceptam; Verùm affirmarent nobiscum. At quia ignorant quid sit opus operans, & opus operatum; donabimus iniuriam, donec didicerint.

Vide infra
propos. 92.

71. Volūt deinde alterū mendaciū; quòd dubia fide oremus; ex doctrina, de incertitudine gratiæ, obtegere. Sed inscitia eos decepit; vt sup. ostendimus prop. 41. & 42.

De certitudine.

72. Mentiti sunt tertio, damnatam esse in Script. SS. inuocationem. Voluntq; id cōvincere propos. 68. ex prohibitione primi præcepti: Non habebis Deos alienos. Sed responsum habent supra propos. 44.

De SS. Inuocatione.

73. Quartum mendacium, quòd dixeram blasphemiã esse; quia Sanctos in eis mortuis numerarent, qui Deum non laudant; conātur hoc loci excusare. Nimirum quòd Dauid dicens: Non mortui laudabunt te, Domine; sed nos qui viuimus: Collationē fecerit inter homines viuos, & mortuos: non inter pios & impios. Sed non legerūt interpretationē Hieron. neq; satis expenderunt textū Psalmi. Nam quòd de viuentibus in Patria, simul, vel solūm etiam loquatur; quemadmodū è contrario de peccato.

Mortui ne sint Sancti.
suprà proposit. 36.

Psalm. 113.

cato.

catoribus, atq; damnatis; manifestū ex cō-
 clusione est, cū ait: Ex hoc nunc, & vsque
 in sæculum. At viuētes in hac duntaxat vi-
 ta, Deum nō laudant In sæculū: Non ergo
 de hīc uiuentibus; sed de Sanctis in cœlis
 locutus est Dauid. Quia ergo non agno-
 scunt errorem; adhuc mentiuntur, & blas-
 phemant; vt & in aliis.

De formula
 inuocatiōis
 Sanctorum.

74. Quintum deinde mendacium, nobis
 etiā nolentibus conātur obtrudere. Quòd
 nimirū ita oremus: Adoro te, sancte Bar-
 tholomæe Dulia. Discere verò debuerunt,
 Duliam, & Hyperduliam; nihil aliud signi-
 ficare, quàm gradus honorum. Vnde di-
 cimus: Inuocamus, honoramus, Venera-

D. Thō. 22.
 qu. 84. ar. 5.
 ad 1. Arg.

mur vos, ô Sancti Dei. Adorationis verò,
 vox, cū propriè ad solam Latriam perti-
 neat; rarissimè transfertur, & quidem im-
 propriè ad creaturam quamcunq;. Expo-
 nendæ itaq; sunt eiusmodi locutiones:
 Adoramus te, sancta Dei genitrix &c. non
 calumniandę. Non enim sermo, sed sensus
 fit crimen.

De oblatio-
 nibus.

75. Ita pertinaciter nobis obiiciūt denuò:
 quòd Diuis offeramus sacrificia. Nos cōtrā
 respondemus: quicquid ad altare offertur
 (siue sacrificia, siue oblationes dixeris, ta-
 metfi

DE ADORAT. DE EIVS SPECIEB.

metfi manifestum inter ea discrimen est) Deo offertur, nō Sancto; tamen in memoria Sancti, cuius nos intercessione speramus impetraturos, quod petimus. Atque ita honoratur, & laudatur Deus in Sanctis suis, per quos mirabilia multa operatus est. Ad quid autē eiusmodi oblationes valeant; discant ex D. Augustino, de verbis Apost. Serm. 34. Epist. item 64. ad Aurelium. Ceterum quis Canibus istis, piarum mentium deuotionem prodat & explicet? Si discere nolunt: quid adhuc nobis molesti esse non cessant? quid latratus suos non præmunt? Sed insistere malūt paternis vestigiis.

Psalm. 150.

Gab. in can. Lect. 32. R.

Ioan. 8.

76. Prætereà, quia Missas, in festis Sanctorum, celebramus: ideò eas nos Sanctis offerre, semel antea mentiti sunt: idque hinc proposit. 72. repetunt. Ne verò cogantur etiam tertio mentiri; audiant D. August. lib. vlt. de ciuit. Dei cap. 10. Nec erigimus, inquit ibi, altaria, in quibus sacrificemus Martyribus: sed vni Deo, & Martyrum & nostro, sacrificium immolamus; ad quod sacrificium, sicut homines Dei, qui mundum in eius confessione vicerunt, suo loco, & ordine nominantur: non tamen à

De Missis in memoria SS.

E Sacer -

DEFENSIO APOLOGIÆ

Sacerdote qui sacrificat, inuocantur; Deo quippe, nō ipsis, sacrificat, quamuis in memoria sacrificet eorum. In eandem sententiam loquitur de ciuitat. lib. 8. cap. 27. & tractatu in Ioan. 84.

De Missæ
antiquitate.

77. Mendacium octauum, quòd nostra Missa non conueniat cū ea, quæ fuerit temporibus Augustini; hīc volunt, ex iam antea citato loco, excusare, atque in nos torquere. Nimirū Augustinum negare Sanctos, à Sacerdote in Sacrificio inuocari: nos verò eos inuocare. Respondeo Augustinum rectè dicere, Sanctos, inter sacrificandum, non inuocari: ait tamen eos, suo loco & ordine nominari, quod isti dolose dissimulant. Deinde apertissimè mentiuntur, nos in Canone Missæ Sanctos inuocare, legant primū, deinde iudicent. Nominantur & cōmemorantur adhuc, sicut & temporibus Augustini, vt pro nobis orient, sicut idē loquitur citato loco, Tract. 84. in Ioan. Quòd verò pluribus aliis ritibus, nostram Missam celebramus, quam Petrus, & post eum aliquā multos annos, omnes Episcopi, & Sacerdotes; nihil mutat sacrificij substantiam. Si vultis, aduersarij, offerte Sacrificium cum Petro, Clemente,

DE ADORAT. ET EIVS SPECIEB.

mente, Gregorio, Augustino & eorū successoribus proximis: quos celebrâsse Missas ipsimet cōceditis, propof. 73. paulatim inde intelligetis, quàm congruè Ecclesia cæremonias suis ordine temporibus adiecerit.

78. Nonum denique mendacium, de voluntario cultu, vt cætera, hîc propof. 74. duplicant. Nam cùm ex Paulo nos adducemus: Diligentibus Deum, omnia cooperari in bonum. Isti cōtrà Paulum de solis passionibus interpretari conati sunt: Quia tamen vox, Omnia, facit, vt de aliis quoque actionibus, spontè, siue secundùm præcepta Dei præstitis necessariò accipiatur; eam interpretationem citò dimittūt. Sed volunt nos terrere hac collectione. Si omnia bonis cooperantur in bonum: ergo & peccata. Negatur cōsequentia. Omnia enim, ad eiusdem generis particularia per commodam distributionem, phrasi Theologorum referri debet; vt sit sensus. Omnia bona; siue præcepta fuerint, siue sponte præstita. Neque etiam ignoramus, peccata in bonum cedere Sanctis; non per se, sed secundùm accidens. Quod isti si intellexissent; nobis haud dubiè non obie-

De voluntario cultu.

Rom. 8.

August. de ciuit. Dei, li. 14. cap. 13.

DEFENSIO APOL. DE ADOR. &c.

cissent. Debuerunt prætereà & alios in Apologia citatos locos examinare; præsertim eum, qui est Esa. 56. de Eunuchis. Deinde cogitare de cõsiliis Euangelicis, Castitate, Paupertate, Obedientia: quodque
 Matth. 19. Paulus præceptum Domini non habuerit; tamen Virginibus & Viduis suaserit, vt cõtinerent. Quòd item Potestatem habuerit, sororem mulierem circumducēdi, accipiendi stipendium, comedendi; nec tamen ea sit potestate vsus: sed castigauerit corpus suum, & in seruitutem redegerit: quodq; non fecerit, quæ licebant, sed quæ expediebant magis. Cogitent item, quis præceperit, vt aliqui in Melotis & pelibus caprinis circumirent, errantes in solitudinibus, in cauernis terræ, angustiati &c. quorum tamen ab Apostolo vehementer commendatur vitæ sanctimonia; adeò, vt mundus indignus fuerit ipsorum conuersatione. Hæc hæctenus de mendaciis, in Hyperaspiste excusando, retorquendoque repetitis; sed ridiculè impudenterque duplicatis. Eant ergo nunc & gloriantur, se mendacia obiecta in nos regessisse,

DE-

DEFENSIO APPEN-
DICIS DE IDEA TO-
TIVS LVTH. THEO-
logiæ.

APPENDICEM de Idea Theolo-
giæ istius, non ideò in Apologia po-
sueram; vt isti singulos articulos exami-
narent, sed tantùm vt responderèt: quam-
obrè suam Theologiam, ex puris neganti-
bus fabricati sint; exceptis his, quæ negare
nemo Christianus potest. Respondent ta-
men, nostram Theologiam ex absurdis,
impiis, Idololatricis, ethnicis, & Thalmu-
dicis principiis constitutã: ideò ipsos me-
ritò eam negare: & sua themata Scripturæ
testimoniis confirmare. Verùm, quàm id-
doctè, & verè respondeant; hætenus de-
claratũ est. Volumus nihilominùs ad ex-
aminatas appendicis obiectiones respon-
dere, ipsasq; argumētis Christianæ Theo-
logiæ; nō Iudaicæ, Turcicæ, Hæreticæ perfid-
iæ præstigiis, atque cauillis; affatim con-
stabilire, ac defendere.

Das alte
Kezerlied.

79. *De Libero arbitrio.* Palinodiam sonat
ipforum de lib. arb. hoc loci, propos. 75.
Confessio. Quippe incipiunt distinguere:
vt liberum sit naturã, ad morales actiones:

DEFENSIO APPENDICIS

liberum ad peccandum, adeoq; propensum; at non liberū ad actiones bonas (addere debuerūt, Deo gratas, & meritorias) nisi per gratiam liberetur. Satis hæc commodè, ex D. August. nobiscum didicerūt; non autē ex præceptoribus, suis Luth. & Melancht. vt illius seruū testatur arbitriū, & 36. art. in assertionibus: huius loci Theologici Tit. de libero arbitrio. Verū, ne animaduerneret Lector, ipsos Palinodiā cantare, & nostram, de libero arbitrio, sententiam suffurari; affingunt, nos cōfiteri, posse hominem, ex puris naturalibus, Deum super omnia diligere. Affingunt, inquam, quia multiplex quæstionis huius sentētia est; vti poterant, ex prim. sec. qu. 109. art. 3. D. Thom. Deinde ex Alexand. Halensi par. 3. summ. qu. 13. absque difficultate addiscere. Longum esset eam quæst. hīc excutere.

80. *De imputata iustitia.* Fingunt, in 76. propos. sua, nos inhærentem iustitiam, virtutes dicere proprias. Deinde ridiculè, & ineptè colligunt, Fidem ad iustitiam reputari: cū satis videant ex Roman. 3. Fidem esse ex mediis, quibus iustitiā, quæ ex Deo est, apprehendimus, non ipsam iustitiam.

Vt

DE IDEA THEOLOG. LVTH.

Vt sciant verò, iustos nos esse, iustitiã in-
 fusa; quæ est creata qualitas, seu donũ gra-
 tiæ trium virtutum, Fidei, Spei, & Charita-
 tis; & iustitiam hanc, bonis operibus, siue
 virtutibus exornari, custodiri, augeri, per-
 fici: examinent Scripturæ testimonia Ro-
 man. 5. Charitas Dei, diffusa est in cordi-
 bus nostris. Item: Abluti estis, sanctifica-
 ti estis. 1. Corinth. 6. Rursum: Quotquot
 in Christum Baptizati estis, Christum in-
 duistis. Roman. 6. Præterea: Iam non vi-
 uo ego, sed viuit in me Christus. Galat. 2.
 Adhæc: Qui iustus, qui sanctus est; iustifi-
 cetur, & sanctificetur adhuc. Apocal. 22.
 Et plura alia de perfectione, Colof. 1. 4.
 2. Timoth. 3. Matthæi 19. Mox cogitent:
 Si non est in nobis inhabitans gratia; quo-
 modò per gratiam liberatum arbitrium
 est, vt benè agere possit? Et quid illud si-
 bi velit: Per quem accepimus gratiam.
 Roman. 1. Item: Vt inhabitet in me vir-
 tus Christi. 2. Corinth. 12. Et Roman. 8.
 Propter inhabitantem Spiritum eius in
 vobis. Nihil hîc de imputatione: sed de
 reali inexistentia, possessioneque Christi,
 & gratiæ Dei in cordibus nostris. Pecca-
 ta, quæ Deus remittit, non imputat. Fidem

Nota Phra-
 sim.

DEFENSIO APPENDICIS

Rom. 4.

Pfal. 31.

in Christum, tanti Deus æstimat, ac reputat; ut credentem, actu fidei formatam, gratiam, iustitiaque dignum faciat: sed Fides iustitia non est ipsa: præsertim, si actum credendi; non infusum & formatum habitum intelligas.

Vide Cõcil.
Tridët. Sess.
6. cap. 6.

§ 1. *De sola Fide.* Ostendimus suprâ, proposit. 27. ne in iustificationis quidem fundamento (quod iacitur, quando ex impio fit iustus; per gratiam, aut in Baptismo, aut extra eundem, in necessitate, à Deo infusam) Fidem solam sufficere. Quippe, si de adultis loquimur; requiritur primò Fides: de qua Heb. 5. Deinde Pœnitentia, de admisis antea peccatis. Actor. 2. Adhæc amor & desiderium; ut in Magdalena, Luc. 7. Consensus arbitrij, siue volûtatis. Apocal. 3. Quippe nemo iustificatur inuitus. August. de verbis Apost. Serm. 15. Et hæc quidem de dispositione hominis. Doceant iam isti, si sciunt, de eiusdem iustificationis causa meritoria, efficiente, formali, instrumentali, & similibus: quarum nos obiter meminimus in Appendice catenulæ nostræ, ex probatis auctoribus. Ita vides, nequaquam in Sola Fide, nostram consistere iustificationem: multò verò minùs retri-

retributionem gloriæ; vt ex sequenti titulo intelliges.

82. *De Valore operum bonorum.* Confitentur, opera bona, necessaria esse ad fidei testificationem: nihil verò facere ad beatitudinem consequendam: eò, quòd Christus eam nobis meritus sit. Digna verò Theologis ratio negationis. Sed eam mox confirmare volunt impossibilitate præcepti de dilectione: & sententiâ Esaiæ de iustitia operum, præcedente iustificationem. Respondemus primò: esse quidem Christum sufficienter nobis meritum vitæ æternam: at non omnes eam consequi, tametsi credant; iuxta illud: Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum; sed qui facit voluntatem patris mei, qui in cælis est. Valere præterea eò opera bona, manifestè testantur script. Matth. 19. si vis ad vitam ingredi &c. Sap. 3. Bonorum operum gloriosus est fructus. Ibi. 20. Reddet Deus mercedem laborum sanctorum suorum. de cæteris infra prop. 106. & 107. Deinde constanter negamus, præceptum dilectionis impossibile esse, secundum intentionem legislatoris: discant ergo distinguere. Est alia perfectio viæ, alia Patriæ. Ita quoque ridiculum est, ignorare

Esai, 64.

Matth, 7.

Deut. 30.

Matth. 11.

Consultant

D. Augu. de

perfectiõne

iustitiæ: &

Theologos

Scholæ 3.

sen. dist. 27.

DEFENSIO APPENDICIS

distinctionem operum præcedentium iustificationem, & eorum quæ sequuntur. Priora valent nihil ad salutem: posteriora verò multum; vt ostensum est.

83. *De Euangelio.* Cùm obiiceremus, negare istos, Euangelium præcipere opera: contrà respōdent, aliud esse Euangelium propriè sumptum, aliud scripta Euangelistarum. Eia quàm acutè. Sed concedamus, Euangelij, & legis Euangelicę Etyma differre: nunquid ideo scripta Euangelistarū, & Apostolorum; in quibus de operibus bonis plurima præcipiuntur; Euangelium non sunt? & ad nos nihil, nisi in doctrina pœnitentię, attinent? Cæterum distinctionem hanc, nec Apostolis, neq; Theologorum quisquam alius, per febrim etiã somniavit, nedum docuit. Cætera suprà, & infrà de Operibus.

84. *De Visibili Ecclesia.* Diu negârunt, aliquam esse visibilem Ecclesiã; at nunc concedunt: tamen vt effugiant; rursus negant cognosci, qui in indiuiduo Ecclesia sint. Ecce quot latebras quærunt. Si in indiuiduo nescitur, qui Ecclesia sint: quomodò ad Ecclesiam cōfugiemus in dubiis fidei? quomodò fratrem denunciabim⁹ Ecclesiæ? Nun-

Matth. 18.

DE IDEA THEOLOG. LVTH.

Nunquid inuisi sunt, quos Deus Doctores, Ephes. 4.
Pastores, Rectores, Præpositos Ecclesię suę Actor. 20.
cōstituit? Nunquid Ecclesię magisterium,
à temporibus Apostolorum, in hunc vsq;
diem; sine certa cognitione Præpositorum
eius transactum est? Quis porrò verorum
interpretum, Articulum Symboli de Ec-
clesia, de sola electorum Ecclesia interpre-
tatus est? Scimus tamen aliter Ecclesiam
accipi, si de solis loquamur electis: aliter
cùm de hac militanti fit sermo. Plura legāt
in Defensione disputationis, de Ecclesia
militante R. P. Henrici Blyssemij &c.

85. *De Visibili Capite.* Propterea nimirum
tām difficulter concedunt, visibilem esse
Ecclesiam; ne pariter confiteri oporteat,
habere eam visibile caput. Sed de hoc re-
sponsum est suprā, prop. 3. 4. 5. & 6.

86. *De malis in Ecclesia.* Eadem quoq; ratio
fuit, cur negarent malos in Ecclesia esse.
At hīc distinctionem afferunt, conceden-
tes esse in visibili Ecclesia malos; in Ec-
lesia electorum non esse. Sed quis de eo du-
bitauit vnquam? Verum alia fuit ipsis ratio
cur negarent: scilicet, vt excluderent ab
Ecclesia Præpositos, & Rectores Rom. Ec-
clesiæ, inter quos aliqui fortassè non uti
opor-

DEFENSIO APPENDICIS

oportuit, vixerunt. At, quid ad officij partes id attinet? Vide prop. 88.

87. *De Petro Apostolo.* Scimus multos istorum negasse, Petrum fuisse Romæ; at hi aliquantò modestiùs, tamen solita tergiuersione, nec negare volunt, nec affirmare; ne aut mendacij, aut incōstantiæ conuincantur; vt olim Iudei. Matt. 21. Calumniantur tamē eius successores Pontifices, quòd potestatem, & diuitias, Contra Apostolicū exemplum, vsurpârint. Primùm iubemus ipsos distinguere tempora, iuxta sententiam D. August. lib. de correctione Donatistarum: Deinde seipso spectare, quanta humilitate, sobrietate, castitate, deuotione sectentur Apostolos. Nos nostra, apud quos oportet, tuebimur. Legant verò suprâ citatos de Primatu.

Ephes. 4.

88. *De Episcopis.* Negant etiamnum, Episcopos esse successores Apostolorum; quia successio sit operis Apostolici, non loci ac dignitatis. Sed indoctissima cauillatio hæc est: Primò namque docendi officium, non ad solos Episcopos Scriptura retulit; sed præter ipsos, Doctorum quoque meminit, & Pastorum, in suo ordine, ac gradu. Deinde successio in officio publico, non eius est, qui

DE IDEA THEOLOG. LVTH.

qui posset similiter præesse; sed eius; qui legitime vocatur, & in locum prioris sufficitur. Neq; executio omniũ quæ officij sunt, per eum ipsum, qui officium gerit necessario fit: sed alia ipse præstat, alia mandat aliis præstanda. Cæterum non obscure hinc confitentur: Episcopos nostros loca Apostolorum tenere. Et merito: qua de re amplius consulant D. Aug. de Trinitate & Vnitate Dei, ca. 4. Epistolam Ignatij ad Trallenses. Epiphanium, Irenæum, Eusebium, Nicephorum, Platinam, cæterosq; , qui de successione hac verissimè testati sunt. Si ergo Episcopi nostri, loca Apostolorum tenent, quomodo isti in ea se volunt intrudere? aliasq; , quas Apostoli non posuerunt, erigere cathedras? Numerent autè, si sciunt, suos ordine Episcopos; quemadmodum nos numeramus nostros, qui & loco, & opere Apostolis successerunt.

Hebr. 5.

Vide Ioan. Monchiacenum contra Mysolyturgos.

89. *De Conciliis & SS. Patrum auctoritate.*
Idem omnino respōdent, quod supra: Esse scilicet assentiendum eis in his, quæ secundum scripturam doceant, atq; decernant. Volunt verò ipsi, horum esse iudices. Sed benè habet, quia iudicij huius temerarij & iniqui, executionem nullam obtinent, præter-

DEFENSIO APPENDICIS

præterquã in Scholis suis; in quibus quan-
diu volent, triumphent.

90. *De libris Canonicis.* Calumniantur Cõ-
cilium Tridentinum, quòd scire non po-
tuerit, qui libri Canonici sint, quíue min⁹.
Sed, obsecro, quis istis dicit, qui libri Ca-
nonici sint, quíue min⁹? Nunquid Con-
cilium Tridentinum, aliquos libros Ca-
nonicos fecit, qui antea in Canone non
fuerant? Cùm ergò nesciant: quamobrem
in Canonem, superioribus temporibus;
libri aliqui, de quibus diu fuerat dubitatũ,
relati sint; discere priùs oportuit, quàm
cauillari.

91. *De Linguae usu in Ecclesia.* Negant híc,
prop. 87. se usum linguæ prohibere: nõ esse
tamen in peragendis sacris ad populum,
linguã vtendum, censent: Sed istorum fi-
gmentũ est; nulla alia responsione dignũ,
quàm vt dicamus: ita visum est Ecclesiæ,
partim ne sacra in vulgare linguam trans-
lata, usu vilescerent: partim ne vulgus, ad
pertractanda sacra temerè, & sua cum per-
nicie, vt Saul, irrueret: partim denique, vt
esset vna, & constans omniũ Ecclesiarum,
in toto orbe colendi Dei forma, ac ratio.
Hęc Catholicis sufficiant: istos non mora-
mur;

1. Reg. 15.

DE IDEA THEOLOG. LVTH.

mur; qui, vt fatui, non recipiunt verba prudentiæ; nisi dixeris ea quæ versantur in corde eorum. Vide Dialogum Card. Hosij de Sacro vernaculè legendo: & libellum Pat. Ioan. Ledesimæ, de re eadem cōscriptum.

Prouer. 13.

92. *De Gratia Sacramentorum.* Concedunt tandem, Sacramenta gratiam conferre: non tamen ex opere operato; sed ex fide vtentis. Miror inscitiā. Nam quid est opus operatum in Sacramentis, nisi meritum Christi eiusque applicatio? Si ergo non ex opere operato, sed fide vtentis, gratiam Sacramenta conferunt; potior est fides vtentis, merito Christi. At puto eos ignorare, quid sit opus operatum: idcirco donabimus inscitiā. Dicimus itaque, Sacramenta cōferre gratiam ex opere operato; sed non nisi habentibus fidem. Hic fortuitò admoneor, vt quæram ex istis: Si gratia in Sacramentis conferatur, quomodò sola fides reputetur ad iustificatiōnē? quis enim eius gratiæ futurus est vsus?

Confule
Theologos
præsertim
Gab. in Ca-
non. Missæ
Lect. 26. G.

93. *De septenario Sacramentorum.* Hunc adhuc negant: tantumque duo confitentur; nulla alia ratione moti, quàm quòd pleraque ex istis septem, nulla habeant elementa: deinde quædam fuisse ritus certorum
tempo-

DEFENSIO APPENDICIS.

temporum. Respondemus primò, ipsos ignorare septuplicem gratiam, quæ Ecclesiæ in generali necessaria est; cuius leguntur multæ figuræ. Num. 8. 4. Reg. 5. Zach. 3. Matt. 15. Apoc. 13. & 5. Rationes etiam non didicerunt necessitatis, congruentiæ, & ordinis huius septenarij: ex 4. Sent. dist. 1.

Legat Theologos.
Item Assert. sept Sacrament. Regis Angliæ, cū defensione Roffensis.

Deinde temerè negant, habere singula Sacramenta sua elementa: hoc est, carere materiâ, & formâ sua. Prætereà absurdum est affirmare: ritus quosdam, aliquorû duntaxat fuisse temporû: vt suprâ ostendimus propo. 25. 31. & 33. nisi Ecclesiæ intercedat auctoritas. Hic rursus in Calumniâ erumpunt: obiicientes Baptismum; campanarum, & benedictionem ciborum: quorum illud mendaciû est; ex ignorantia, & vulgi errore profectû: hoc stultitia. Quid enim impedit, quid prohibet, ne cibi benedicantur? Adhæc insimulant nos mutilationis cœnæ Dominicæ. Respondeo contrâ: ipsos Christi institutionem, & ignorare, & iniquissimè abolere. Quippe Christus, consecrauit, & obtulit: cœnam instituens, & passionis memoriam commendans. Isti consecrare nõ possunt, tametsi velint; quia potestate destituuntur; offerre etiâ nolût.

Vide Pontificale.

2. Tim. 4.

De Cœna Dominica.

Pro-

DE IDEA THEOLOG. LVTH.

Propterea cœnæ quidem memoriam exte-
rius, at sine re Sacramenti, celebrant: pas-
sionis verò nullam: nisi quòd verbis eam,
in peccandi licentiam atq; prætextum an-
nuntient, diligenterq; commendent. Nos
verò nō verbis tātūm, sed & rebus vtrum-
que præstamus: sicut ipsemet Saluator fe-
cit, atq; instituit. vt suprà de Missa prop. 30.
Iudicent ergo Christiani quicunq;, nos, an
isti, institutionem Christi mutilent. Com-
municatio verò sub vna specie nihil dero-
gat rei Sacramenti; sicut nec sub ambabus
aliquid addit: ad sacrificij autē perfectionē
ambæ sunt necessaria, dist. 2. ca. Comperi-
mus. de consecr. Cætera ex recentioribus
petere licebit.

94. *De gratia Baptismi.* Peccatum in Bapti-
smo ita tolli adhuc censent; nō vt non sit,
sed vt nō imputetur: abutentes manifesta
impudentiâ Verbis D. Augustini, qui non
de remanente peccato in Baptizatis, sed
de concupiscentia ac fomite locutus est:
quam & eodem, ca. 23. & passim contra Iu-
lianum Pelag. peccatum esse negat. Nam
loco citato Aug. dicit: tolli concupiscen-
tiam; non, vt non sit (Luth. & Tub. addunt
peccatum) sed vt non imputetur in pecca-
tū. Actū, inquit aliàs, manet, transit autem

Aug. de nu-
ptiis & con-
cup. li. 1. ca.
25.

Ecce crimē
falsi vt sæpe
antea ad-
monui.

F reatu,

DEFENSIO APPENDICIS

Aug. contra
Iulianū Pe-
lag. li. 6. c. 8.
Esaie 1.
Psal. 50.

reatu. Deinde, quòd omnia peccata tol-
lantur in Baptismo; tollantur, inquam, &
expurgentur, & consumantur; idem testis
est, cōtra duas epist. Pelagianorum ad Bo-
nifacium, li. 1. c. 13. & 14. Vide Roffensem,
contra secundum Luth. articulum. Repete
quæ contra imputatiuam iustitiam antea
diximus, prop. 80.

95. *De Sacerdotio exteriori.* Non audent ne-
gare ministerium verbi, & Sacramentorū;
à Christo institutum, & ab Apostolis exer-
citatum; certis, & legitimè vocatis perso-
nis committendū esse. Tamen studio con-
tradicens excæcati, Ecclesiæ nostræ voca-
tionem deridēt: solumq; spirituale Sacer-
dotium concedunt. At de Sacerdotio ex-
teriori, & legitima vocatione ministrorum
suprà differuimus, prop. 25. & 30. Verūm
adhuc miror, quomodò se audeant in mi-
nistris Ecclesiæ numerare; cū à tempori-
bus Apostolorum, ad Lutheri vsq; tempo-
ra, Catholicorum nullus in Ecclesiæ mini-
sterium, eo, quo ipsi modo, sese intruserit.
Testor historias, & decreta, adeoq; totius
Ecclesiæ morem, & obseruationem. Pari
deinde dementiā, obedientiam Episcopis
negant: quia non doceant secundū ver-
bum Dei. Iphis, scilicet, cēsoribus; vt suprà
osten-

DE IDEA THEOLOG. LVTH.

ostendimus sæpe. In propos. deinde 93. negant Matrimonium esse Sacramētum; cui respondimus supra, 35.

96. *De Ceremoniis.* Admittunt esse aliquas necessarias: suo verò more damnāt Pontificias, quas nondū intelligunt. Consulant Rationale Diuinorum officiorū: sciantq; stultorū esse ea contemnere, quę nondum didicerint. Iudicent autem cordati viri: nūmne præstet, cultū in Ecclesia Deo debitum, visis quibusdā Ceremoniis commendatiorē astanti plebi reddere, quàm communem habere mēsam Domini, cum domestica? nihilq; discernere inter Parasceuen, & Dominicā Pascha? inter Christum, & Apostolos? Inter præsentiam sponsi, & eius absentiam? Sed frustra hæc cum istis confero, qui in limine offendunt, vt ad cetera, quę in domo sunt, nequeāt attingere. Discant primū intelligere, quid Euangelij doctrina à nobis requirat; quid inter fidē & opera intersit; Discāt agere pœnitentiā, & quanta pietate sit opus, vt Deo placere possim⁹: tū eis facile persuadebimus alia.

Vide infra
in Peroratione.

97. *De Votis Monasticis.* Damnant hæc superstitionis, & impietatis. Sed respōdeant illis. Hier. Ambr. Aug. Greg. libris de præcellētia virginitatis, viduitatis: Basil. Hier.

DEFENSIO APPENDICIS

- August. in
 Psal. 132. Aug. in Regulis Monachorū: & in epistolis
 ad alios, & alios: Chryso. in vituperatores
 vite monastice libris tribus: Historia de Pau-
 pertate, Castitate, Obedientia Pauli, & An-
 tonij, primorum Eremitarū; ceterorumq;
 tot millium Monachorum, & sanctarum
 2. Cor. 6. virginū. Respondeat illis Paulus, inquit:
 exhibeamus nosmetipsos sicut Dei mini-
 stros, in multa patiētia, in ieiuniis, vigiliis,
 laboribus, in Castitate, in Charitate &c. Et
 Matth. 19. Christus: Si vis perfectus esse, vade, vende
 omnia quæ possides, da pauperibus, veni,
 & sequere me. Vide prop. supra 78. 34.
 98. *De Indulgentiis.* Damnant has quoq;
 suo more, ex ignorata distinctione plena-
 rię remissionis peccatorum & pœnarum, à
 parte Christi, seu meritorie causæ; & earū
 indulgentiarū, quę pertinent ad expiatio-
 nē pœnarū, quas propter admissa peccata
 post acceptum Baptisma, sustinere aliō qui
 Apocal. 18. oporteret. Scitū enim est, quia quantum
 fuerimus in delitiis, tantum irrogatum iri
 tormenti, & luctūs. Sed quia hoc loci non
 possunt oīa dici, petāt isti, qui credere no-
 4. Sent. dist. lūt, ex Theologis cætera. Vide sup. pp. 48.
 26. 99. *De Superfluis SS. meritis.* Negant Aduer-
 sarij hæc omninò; decepti collatione me-
 ritorum, ad futura beatitudinis retribu-
 tionem:

DE IDEA THEOLOG. LVTH

tionem: cùm nos ea conferamus cum his, quæ debuerunt SS. facere: iuxta communẽ intelligentiam præceptorum: deinde cum promissionib⁹, acceptationeq; Dei. Plura ergo eos fecisse quàm debuerunt, in confesso est: aliò qui paria essent beatorũ merita. Vide D. Aug. Quæst. in Exod. li. 2. c. 149. Et contra Faustum Manichæum li. 20. c. 21. Deinde perpédant; quomodò Paulus censet, Sanctorum, qui erant in Hierusalem pietatis abundantiam; posse diuitum Corinthiorũ inopiam supplere. Cætera constant ex præcedentibus. 2. Cor. 8.

100. *De Diebus festis.* Non audent negare obseruationem dierum festorũ. Attamen sua volũt libertate vti. Eant ergo, & quidẽ ocietur hic, alter laboret; hic ieiunet, iste ebrius sit. Liberum quidem Ecclesiæ fuit ordinare dies, quos nouerat expedire: ad solam ergo pertinet eosdem immutare; non ad quamlibet Ecclesiam particularẽ. Vt suprã propof. 46.

101. *De Assumptione Virginis.* Nolunt eam hoc loci prop. 99. negare, cùm articulus fidei non sit: tamen versu quodam, & Antiphona ementita scurriliter eludunt: at nihil mirum. Nam quomodò de bonis, cùm sint ipsi mali, benè possunt sentire?

DEFENSIO APPENDICIS

102. *De Conceptione eiusdē.* Quicquid honoris in hoc continetur, non invident Dei-
paræ Virgini. Declinant tamen in partem
negātem. At qui in Scholis Theologorum
versatus non est, eum monere visum est, vt
acquiescat Traditioni Cōcilij Trid. Sefs. 5.

103. *De Cœlibatu Pauli.* Neq; hunc illibēter
concedunt, cōtra plerosq; symmistas suos.
Redeunt tamen ad vomitum: quòd non
tantum incontinētiam aliquorum ex no-
stris contumeliosè proscindunt; sed & to-
tam Ecclesiā hæreseos damnant; quia nu-
ptiis interdicat. Scilicet damnat nuptias,
cū eos, qui altaris se ministerio manci-
pant, continere iubet ac præcipit? Cætera
vide suprā, prop. 52.

Palpabile
mēdaciū,
vt pleraque
alia,

104. *De Comburendis Hæreticis.* Quia se, ab
Ecclesia hæreticos sciunt esse declaratos;
ideo nolūt admittere vt cōburantur: aliō-
qui nō inuitè darent. Vide D. Aug. contra
epist. Parmen. li. 1. c. 7. Epist. 48. ad Vincen-
tium: & Alfons. de pœnis hæreticorum.

105. *De Cura pro mortuis, & Purgatorio.* Ne-
gant Aduersarij hæc, vt & præceptores sui.
At nō satis legerunt D. August. de cura pro
mortuis: de ciuitate Dei, li. 20. ca. 9. & li. 21.
c. 24. Nec interpretes in Matt. 12. & I. Cor. 3.
Neq; Orig. Hom. 8. in Lucam. Non Tertul.
de

DE IDEA THEOLOG. LVTH.

de exhortatione Castitatis. Non Cypr. lib.
4. epist. 5. Non Chryf. ca. 1. ad Phil. Hom. 3.
Non Ioan. Damasc. in Serm. de his, qui in
fide hinc migrârunt. Nec deniq; Ioan. Ga-
retij Catalogum testimoniorum, de cura
pro mortuis. Sed redibunt ad solitam ter-
giuersationem: Patres hîc non audimus.
Quid ergo nos? Lutherû, ceterosq; profa-
nos Nouatores, hæreticos, & scurras audie-
m⁹? absit. Quòd ergo testimonia de duob⁹ Lege Gabr
in Can. Lec.
56, 1. l.
locis; altero beatorû, & damnatorû altero
coaceruant; inanis est sine scientia labor.
Nam & SS. Patres ista legerunt: non tamen
inuenerût prohiberi purgatorij pœnas, &
curâ pro mortuis: quinimò aliis scripturæ
locis eam constitui piè senserunt, & rectè
qui volet, legat citatos. Vrgent postremò,
qua pœnâ purgandi sint, qui vixerint ex-
tremis mundi temporibus? Scimus, ex 4.
Sentent. dist. 45. Ipsi verò discant.

106. *De Iudicio secundum opera.* Non audent
negare, Deum secundum opera iudicatu-
rum: cùm & Apost. 2. Cor. 5. & Proph. Psal.
61. & Sap. Eccl. 26. eius apertè meminerint:
tamè ne contradicere suæ soli fidei depre-
hendantur; negant retributionem fieri se-
cundum opera. At quis eos ita docuit di-
stinguere? Si vita æterna non datur secun-

DEFENSIO APPENDICIS

1. Cor. 5.

dum opera, quid ergo aliud datur his, qui iudicantur secundum ea quæ gesserunt in corpore. Quinimò secundum opera fit retributio, non fides, quippe merces laborum est, non fidei; nisi fidem inter opera numerare quoque placeat, quippe una omnium est fides, diuersa tamen merita. Aut ostendant, quæ inter credentes distinctio sit, nisi officiis, morum pietate, & sanctitate alter alterum antecellat? Hinc nempe aliae Virgines, quædam viduæ, cæteri coniugati.

Esai. 56.

Matth. 19.

Dani. 12.

1. Cor. 15.

Apoc. 14.

Vide supra

prop. 34.

Hinc Episcopi, Doctores, Sacerdotes, Monachi. Hinc Magistratus, Parentes, subditi.

Matth. 25.

Quibus singulis peculiaria, & differentia premia scripturæ promittunt, non quia credunt, sed propter diuersos labores, quos ad Ecclesiæ utilitatē, & gloriā Dei impendunt.

Lucrum quinque, & decem talentorum; non fidei, sed iustitiæ est, ex fide secundum opera. Propterea in formula extremi iudicij, quæ Saluator ibidem edidit, solum fit mentio operum misericordiæ, non fidei. Quæ, quomodo intelligenda sit, ex D. Augustino de fide & operibus, c. 15. cognoscere amplius licebit. Vide locum sequentem.

Iacob. 4.

107. *Neminem Damnari, nisi qui non credat; Adhuc pertinaciter conatur obtinere: cum tamen constet plurimos damnari Christiano-*

DE IDEA THEOLOG. LVTH.

ftianorū, qui crediderunt. At negant adul-
teros habere fidem & fiduciam illam, quā
saluantur fideles. Oportet, vt negent: aliō-
qui sola ipforum fides, cum assertione hac
totaq; adeò Theologia sua corruet. Nobis
aut̄ constat, sceleratissimos quosq; omnia
credere, quæ credūt cæteri. Vnde ait Apo-
stolus: Si habuero omnem fidem: Omnem
dicit &c. Ob id, quia fiducia accipiēdæ re-
missionis peccatorum, & sola in Christum
fide, abutuntur; deq; misericordia Dei ni-
miū præsumūt, & benè agere omittunt; id-
circò cum hæreticis & infidelibus damnā-
tur. Sola itaq; fiducia prorsus corruit. Aut
dicant isti: an aliquis tam insipiēs sit, vt ne-
sciat discernere infideles, incredulos, Tur-
cas, Hæreticos, Schismaticos; à peccatore
Christiano, adultero, ebrioso? Certè, quē-
admodum hos peccatores Catholicos, nō
liberat, neq; seruat à damnatione fides so-
la: ita alios pios non sola beat. Et cur fiunt
opera, si nullus eorū, in retributione glo-
riæ respectus est? Cur sapiens cēset, bono-
rum laborū Gloriosum esse fructum: si ni-
hil merentur, nihil valent? Dementia est.
Quod verò ad Latronis, & Iudæ exempla
attinet; scimus esse extremæ necessitatis,
ac malitiæ spectacula: in quæ non omnes

1. Cor. 13.

Matth. 25.

Luc. 12.

Cōtra ficti-
tiā distincti-
onē fidei, in
historicā, &
specialē, ex-
tāt hodie to-
ti libri recē-
tiorum.

D. Augu. de
ciuit. lib. 21.

ca. 21. & 26.

Idē de Fide
& Operib⁹,
cap. 14. 15.
& 16.

Vide D. Au-
gust. de vita
Christiana,
ca. 13. & 14.

Sap. 3.

DE IDEA THEOL. LVTH. DEFEN. APPEN.
iussimus, nec semp respicere; sed in Christi, Apostolorum, reliquorumq; Sanctorum fidem, mores, ac conversationem. Audi ergo doctam istorum collectionem. Latroni sufficit fides, ut Christo frueretur. Omnibus ergo similiter sufficit. Sophisticatio à particulari ad vniuersale affirmans. Non ergo omnes, ad Latronis exemplum, quotquot saluantur, salutem, beatitudinemq; accipiunt; quemadmodum plurimi etiam damnantur, qui peccatum Iudae non habent.

Rom. 10.

108. *De Iudice Controversiarum & Spirituum.*
Absoluto Hyperaspiste suo, prouocat aduersarius ad Tribunal Dei; ut incautis imponat occulto iudicio. Crederem ipsum zelo addiscendae veritatis Catholicae (tametsi sine scientia, ut de Iudaeis Apostolus quoque locutus est) non nihil moueri: nisi tam prodigiosas absurditates; sine sensu, & ratione, quod dicitur, euomisset. Donabimus tamen & iniuriam hanc, quia in haeresi natus, educatus, institutus, exercitatus; non sua, sed preceptorum scommata, calumnias, diras, blasphemias repetiuit, & egressit. Sed haec praeter opinionem. Sciendum verò, non iussisse Deum, in dubiis ad suum tribunal appellare; sed ad legem, & Sacerdotem, Deut. 17. Malach. 2. Ad Ecclesiam. Matth. 18. Ad Patres

PERORATIO.

Patres & Seniores Deut. 32. Ezech. 44. Ad eos qui sedent in Cathedra. Matth. 23. Et Paulus, cum Apostolis, suum Euangelium contulit. Gal. 2. Qui & monet, vt vno Propheta loquente, ceteri diiudicent. 1. Cor. 14. Hæreticorū ergo mos est, ab Ecclesiæ iudicio, ad occultum Dei, ne fallacia deprehendatur, appellare.

PERORATIO.

GLoriatur Aduersarius in Peroratione sua; se solidis, ac immotis Sacrosanctę Scripturę fundamentis defensionē suam instituisse: cū nos cōtrā nihil firmi & solidi ex eadē afferre, in confutationē ipsorum queamus. At primū sciant, nihil nos ista iactantiā inani cōmoueri; cū hæreticis omnibus perquā familiare fuerit, vt sibi solis Scripturę auctoritatem vendicārēt. Vide Tertull. aduersūs Praxean: eundē de præscriptionibus. D. August. in Psal. 10. de Gene. ad literā lib. 7. cap. 9. Quā verò doctē, & reuerenter scripturas tractēt hæretici hodierni; dudum est à nostris annotatum: & nos in singulis prope locis hætenus tractatis, obiter monuimus. Equidem non superbè quæro Iudicē Deum, sed Ecclesiam; cui, si placeam, displicere illi non possum:

*Irenæ. lib. 1.
cōtra hæres.
Valētini, ca.
1. & 13.
Vide Inqui-
sitionē Ede-
ri, Tab. 19.
vſq; ad 27.*

P E R O R A T I O.

possum: Sin displiceam; nihil iuuat ad Dei appellare tribunal. Cæterū, quia in fine tā præclari laboris, vnum à nobis toto postulant imperio (quod ex verborū longa pollicitatione, montis instar parturientis, de præcipuo quodam fidei articulo futurum sperabam: sed in Psalterium MARIÆ tandem desit. Quia, inquā, quæru nt: quid de eodem Psalterio, & de cæteris attributis Deiparæ Virginis; ceu sunt, Adiutrix, Mediatrix, Redemptrix, Aduocatrix, & plurima alia; in Scripturis legerimus? Respōde-

D. August.
in Epist. ad
Casula, quæ
est. 86.

De præscri-
ptiō. aduer-
sus hæret.

mus primò, seposito affectu, nihil indigere hæc scripturæ Sacræ auctoritate expressa; cūm pertineāt ad traditiones. Deinde ipsi, vt hæretici, admittendi nō sunt, vt ad scripturas, vnā nobiscum prouocēt, cūm sine scriptura (vt Tertullianus loquitur) ipsos ad scripturas nō pertinere, nostra definiat sententia. Quia tamen ea, quæ traduntur, scripturæ Sacræ repugnare nō debent; agè videamus: quomodò Psalteria & Rosaria D. Virginis, cū Scriptura cōsentiāt. Nōne Dominica precatio, Salutatio Angelica, Symbolū Apostolorum, è Scripturis probata sunt? quis autē iurè prohibeat: ne ter, aut decies, aut tricies, aut quinquagies, cēties, trecenties, sepiusq; vno die cōmemo-
ren-

PERORATIO.

rentur, & recitentur? Præsertim cum numeri eiusmodi, quippiã in se arcani contineant. Nunquid Laicus, qui literas non didicit, contentus erit, semel in die festo, aut alio quocunq;, orationem orare Dominicam, si alias non didicerit? Quibusnã ipse verbis doxologias, meditationesque suas instituet, qui ne de his, quæ ante pedes sũt, sermonẽ proferre didicit? Licet ergo piis hæc, pro cuiusq; deuotione, repetere, itaq; benefacere. Tu, ne prohibeas; sed si potes, Prouer. 3. benefac pariter. Gloriosa deinde attributa; nõ de principali efficiente accipienda sunt: sed de intercessionis adiutorio, auxilio, mediatione, redemptione, illuminatione. Tũm ideo hæc eidẽ tribuimus; quia per ipsam, ipse effector adiutorij, auxiliij, illuminationis, redemptionis, Christus mediator Dei, & hominum; humano generi editus, atq; donatus est. Et si matrem Dei rectè cõpellamus; quidni licet, eadẽ phrasi, eam misericordię, iustitię, bonitatis, auxiliij, cæterarumq; virtutũ, quæ in Christo sunt, matrem appellare? Eadem, inquam, phrasi; non omni: quam qui nõ intelligit, impudenter deridet, mendaciiq; temeritate negãdo se polluit. Legant D. Bernardi Serm. 6, de Assumptione Beatæ Virginis.

Et

P E R O R A T I O .

Et Serm. 2. de aduētu Domini. Sed hîc for-
det istis Bernardus, vt recentior: at, quot
annos Lutherus natus est, vt ipsi credamus
contra antiquos? Verùm quia de auctori-
tate & ratione, quâ quiq; sua dicta confir-
mant, agitur: negent isti, siue non negent,
Bernardû ista, secundùm, non contra Scri-
pturam, locutû; nos audacter de ipso, cæ-
terisq; S S. Patribus credimus, ac confite-
mur; ipsos & Script. intellexisse, & secundû
easde scripsisse omnia. Nam quæ aliquan-
do aliqui, suis confisi ingeniis, errârûnt; aut
ab ipsismet retractata sunt, aut à Cõciliis,
& congregationibus Theologorum nota-
ta. Ex antiquioribus legant Ioan. Damasc.
carmen in Annunciationem Virg. D. Au-
gust. serm. 2. in festo Annuntiat. qui est 18.
Athanas. Serm. in Euang. de Deip. Virgine.
Quòd amplius ex nobis imperiosè postu-
lant; quomodò ex script. doceatur, SS. me-
rita prodesse aliis; Respondemus nostris,
non istis: Deum sæpè propter piorum me-
rita, benefecisse aliis. Gen. 18. 3. Reg. 11.
4. Reg. 19. Esa. 63. Psal. 131. &c. Nam si nihil
nos iuuant aliorum merita: cur petiit Da-
uid, vt particeps esset omniû timentium
Deum? Et si Deus Sanctorum hîc in terris
preces, pro populo exaudiuit; cur eas ho-
die

Psal. 118.

P E R O R A T I O.

die non exaudiret in cœlis? Quippe, aut nō cogitant Sancti in cœlis de nobis; aut certè nostrarum afflictionum conscij, pro nobis orant. Sed cùm sint membra eiusdem corporis; quomodò nō cogitabunt de nobis? Cur cœlestis Hierusalem, duodecim D. August. in Psal. 86. habet portas, quæ sunt duodecim Aposto- Apoc. 21. li; nisi vt per eos accedamus ad Thronum gloriæ? non tantùm propter ministerium verbi; sed & propter continuam pro nobis sollicitudinem, & intercessionem. Hæc, & quæ suprâ, locis separatis, in huius dogmatis confirmationē adduximus; credētibus haud dubiè satisficient: non volentibus credere, ne Angelus quidem de cœlo persuadebit. Esaiæ 6. Scriptū namq; est: Credite & intelligetis. Nō: Intelligite, & credetis. Vnde fieri nulla ratione potest; vt de SS. meritis, intercessione, inuocatione; de indulgentiis, peregrinationibus, ieiuniis, vita monastica, & reliquo cultu erudiantur, & persuadeantur; qui negāt opera bona esse necessaria homini Christiano ad Salutē. Discant ergo hunc articulū aduersarij primò: mox de cæteris, quæ ex eo prodeunt, ipsis respondebitur. Matth. 11. Discant quid sit: regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Luc. 11. Item: Cōtendite intrare per angustā

por-

P E R O R A T I O.

Matth. 12. portam. Et: Dico aut vobis, quoniã omne
verbum otiosum, quod locuti fuerint ho-
mines, reddet rationem de eo in die iudi-
cij. Item: Castigo corpus meum, & in serui-
tutem redigo; ne cum aliis predicauero,
ipse reprobus efficiar. Repetat deinde que

1. Cor. 9.

diximus supra de operibus satisfactionis,
de valore bonorum operum, de iudicio se-
cundum opera: ceteraque contra solam fidem,
contra imputatiuam iustitiam, & pluraque

Lege D. Hie-
ron. ad Eu-
stochium de
custodia Vir-
ginitatis.

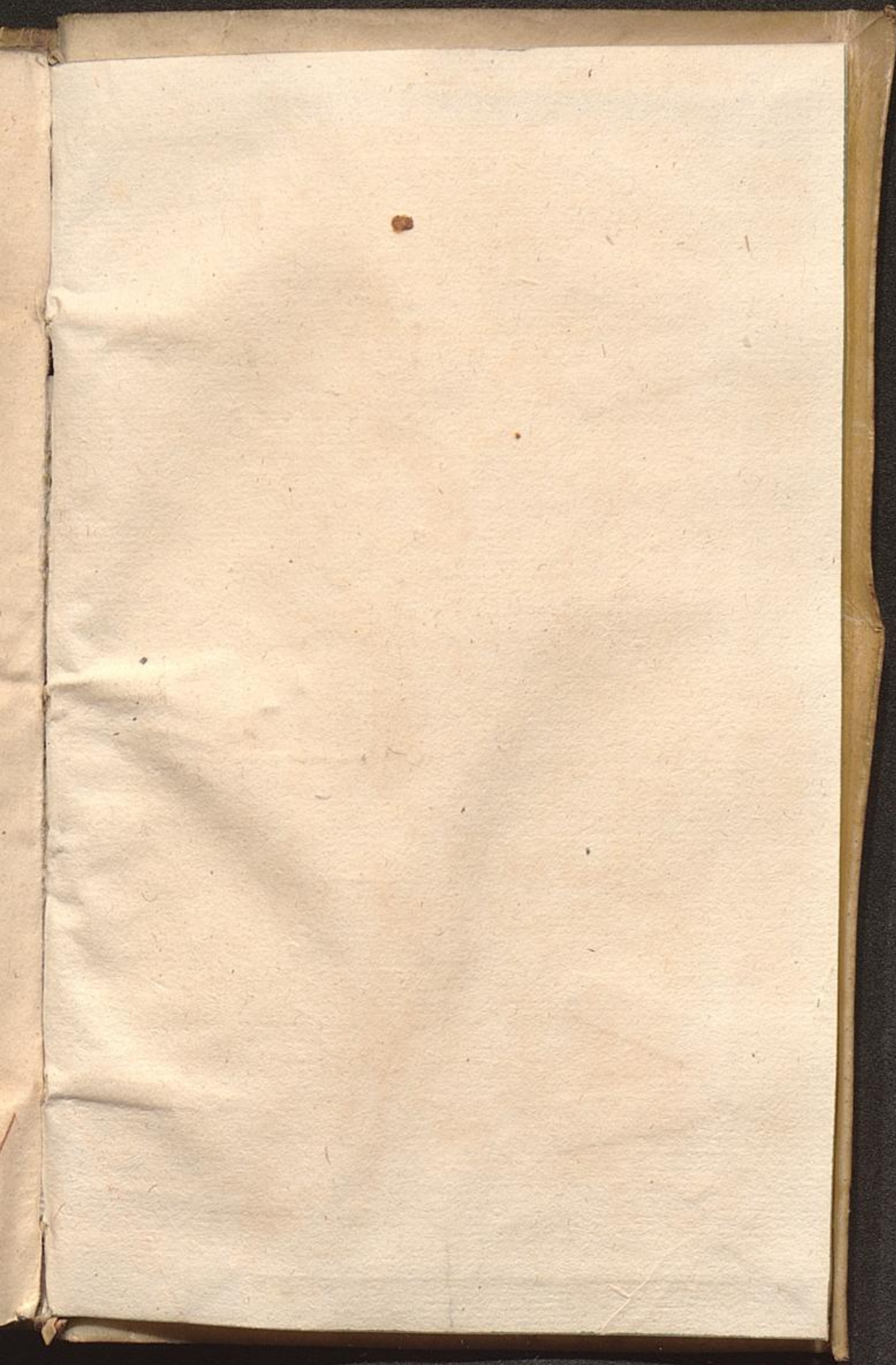
Psal. 150.
Gab. lect.
32. R.

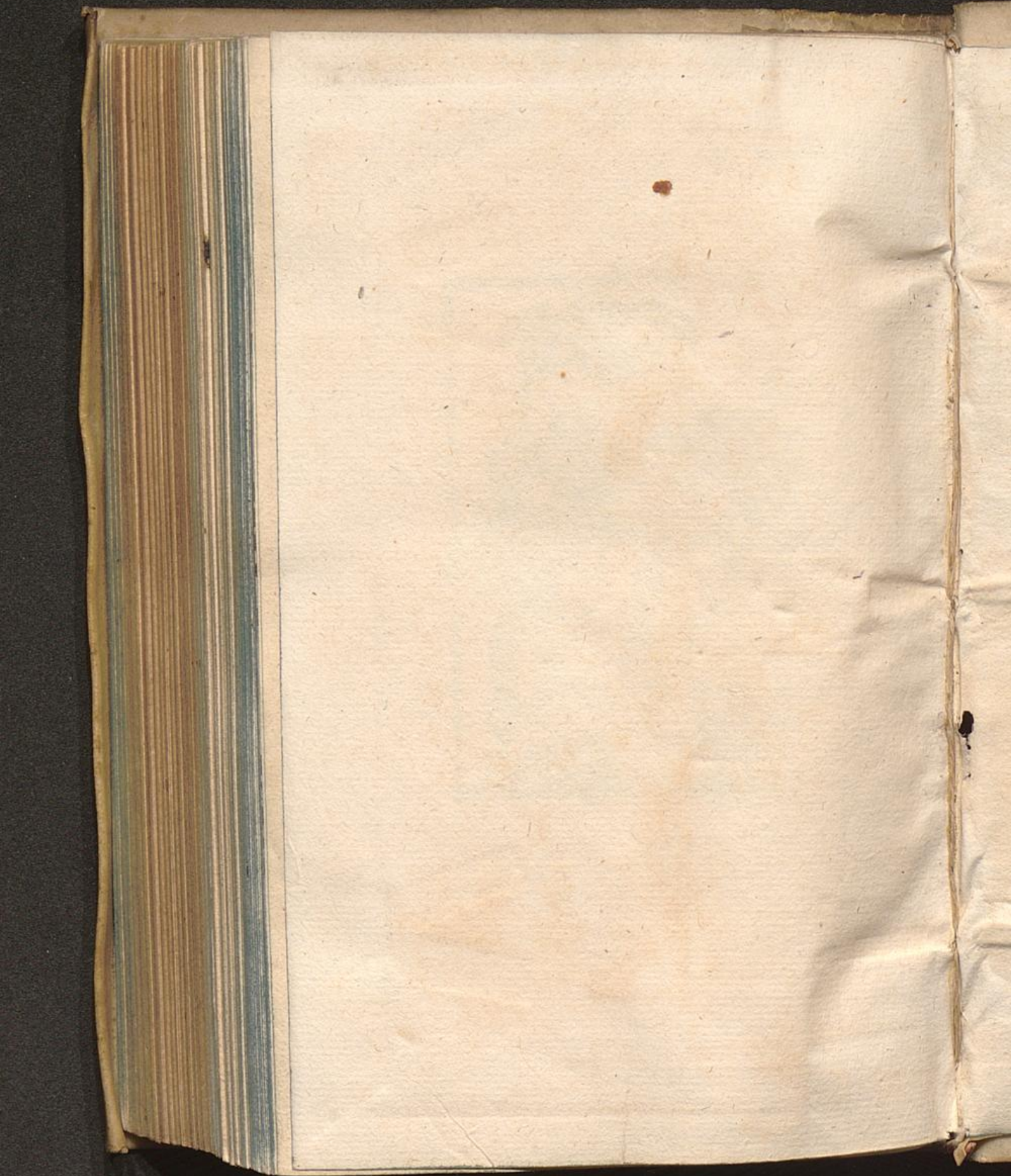
alia. Intueatur tandem in exempla tot Eremi-
tarum, Monachorum, & sanctarum Virginum;
quorum quarumque laus a primis Ecclesie
temporibus, in hunc usque diem gloriose ce-
lebrata est, semperque manebit. Sciantque in-
terea: indignos esse Dei, & Sanctorum bea-
tissima intuitione: adeoque Deum, sua gloria,
quam in Sanctis predicari voluit, spoliari;
qui in hac vita debitum ipsis honorem ne-
gant, & impendere detrectant.

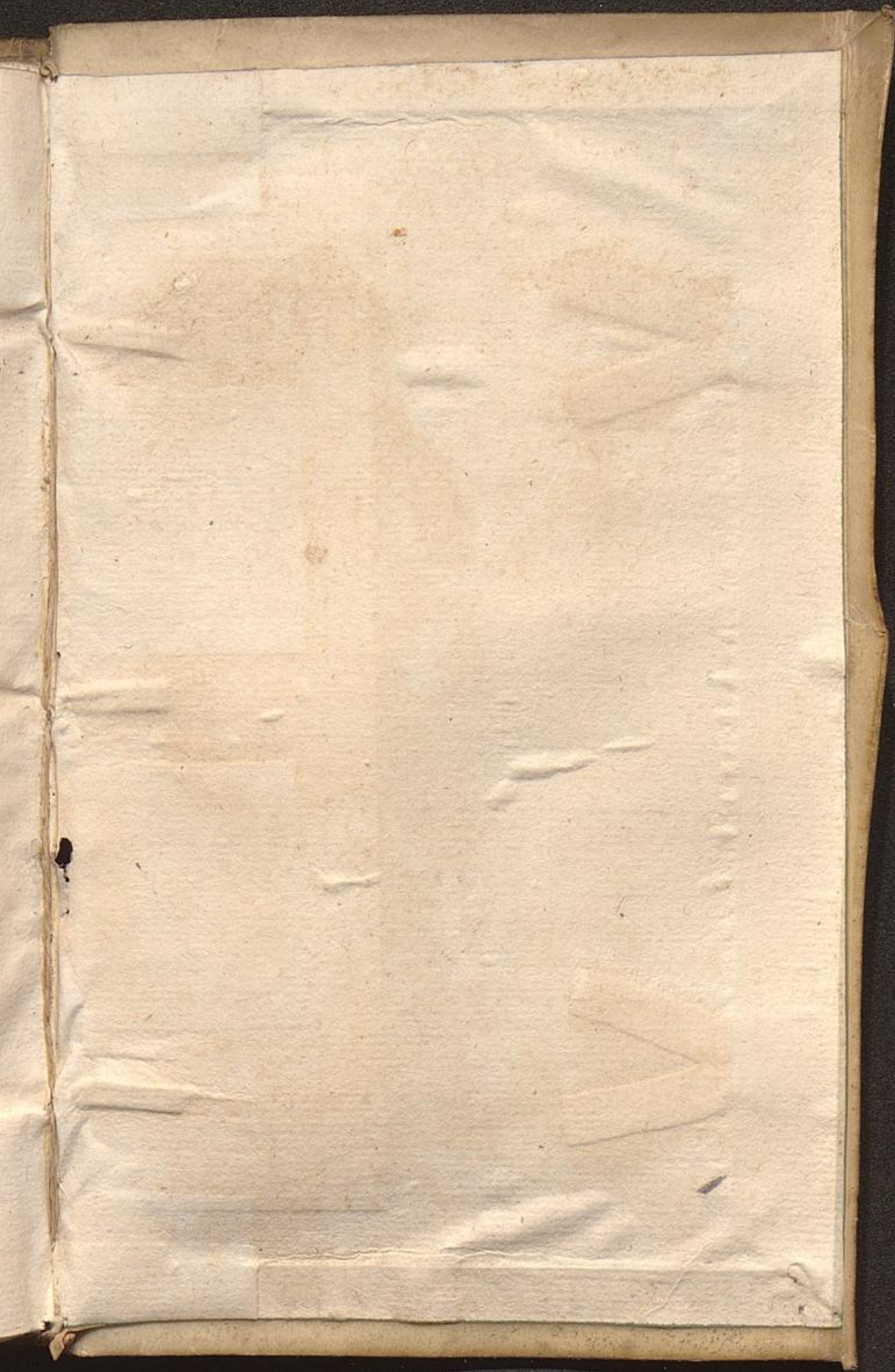
*Omnes Sancti & Sancte DEI: interce-
dite pro nobis.*

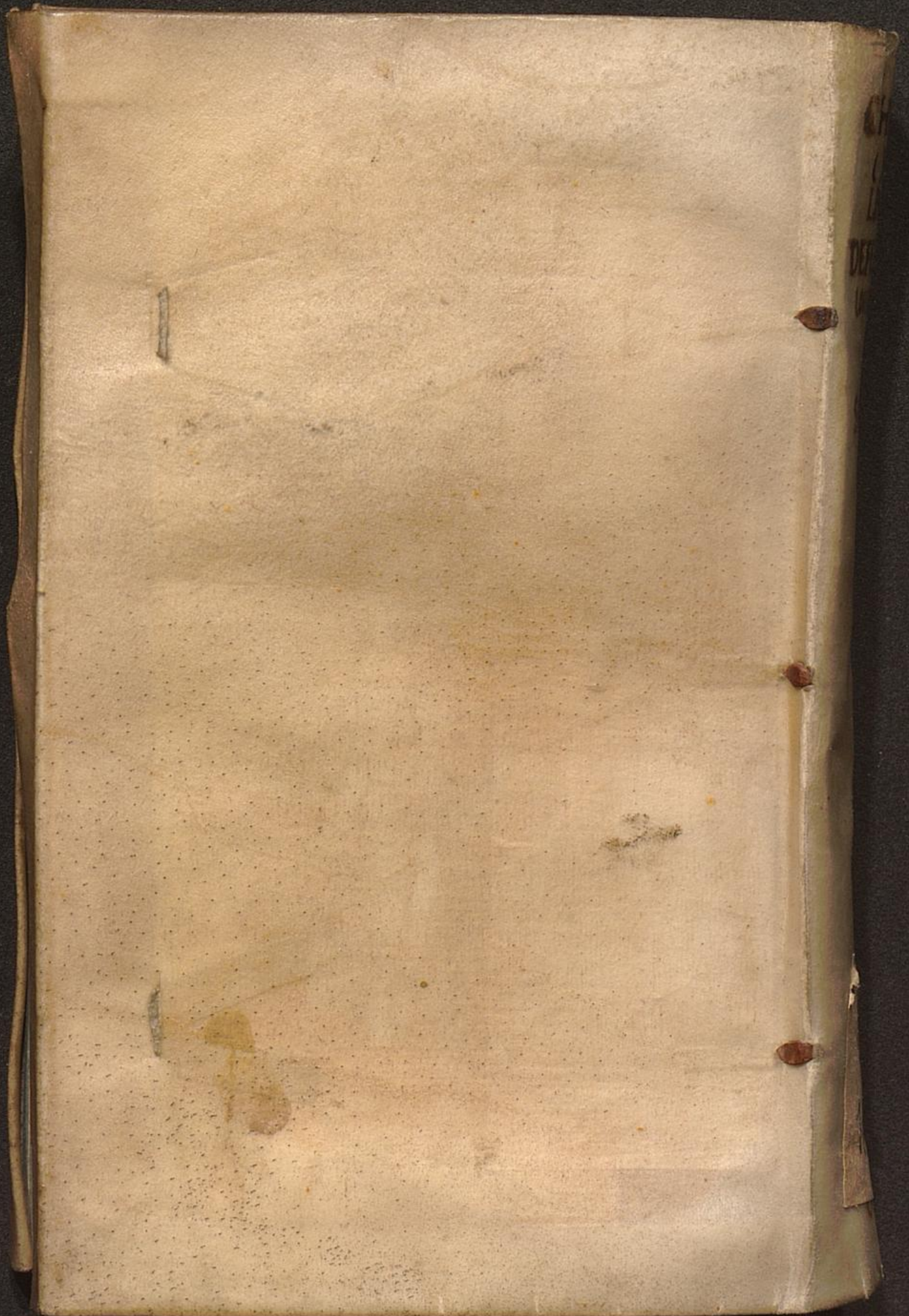
F I N I S.

Defensionem hanc Apologiae, de adoratione & eius specie-
bus esse secundum synceram Ecclesie Catholicae doctri-
nam, ac dignam, quae typis excusa publice proponatur,
testor ego LVCAS Pinellus Societatis IESV, SS.
Theologiae Doctor, & Professor Ordinarius.

CHRISTOMA
CHIA
LINDANI
DEFENSIO APO
LOGIAE DE ADORAT
DE
SACERDOTIO

Th
1903